

ZAGREB

ZAGREB – KROATIENS METROPOL

Huvudstaden Zagreb är Kroatiens största stad och belägen vid floden Sava. Det är en mellaneuropeisk stad som förutom sin rika historia erbjuder mycket i fråga om kultur, nöjen och idrott. Besökare som lockas hit kan bekanta sig med både det förgångna och nuet på den Övre stadens gator, i den något yngre men inte längre unga Nedre staden och i det under det senaste halvsekleet uppförda Nya Zagreb.

Staden ligger i skärningspunkten för viktiga trafikleder mellan den adriatiska kusten och Mellaneuropa. Den har i århundraden utvecklats till ett rikt centrum för kultur och vetenskap men också för handel och ekonomi. I staden är flera berömda vetenskapsmän, konstnärer och idrottsmän födda och verksamma. Besökare får uppleva barockstämningen i Övre staden, färgstark torghandel, mångskiftande butiker, ett rikt urval av hantverksprodukter och välsmakande husmanskost. Zagreb är de gröna parkernas och promenadstråkens stad med många utflyktsmöjligheter i den vackra omgivningen. Trots att den inlett det tredje årtusendet som miljonstad och gått genom en kraftig utveckling inom näringslivet och trafiken, har Zagreb bevarat sin speciella charm och avspända atmosfär.

Med tanke på att Zagreb ligger endast 17 mil från havet och förbinds med kusten med moderna motorvägar kan man i viss mån även betrakta den som en kuststad. Staden ligger 122 meter över havsytan och har ett kontinentalt klimat med en medeltemperatur sommartid av 20°C och vintertid 1°C. Zagreb har ett tjugotal teatrar, 21 museer, ett trettiotal gallerier och flera konstsamlingar. De permanenta utställningarna av inhemska och utländska konstverk berikas även ofta med temautställningar (www.zagreb-touristinfo.hr).

Mellaneuropas och Medelhavets atmosfär

Zagreb skiljer sig från många andra europeiska huvudstäder genom sin charm liksom omständigheten att de flesta kulturattraktionerna och institutionerna finns på gångavstånd i stadens centrala delar. Även om Zagrebs geografiska belägenhet bidragit till dess mellaneuropeiska karaktär består stadens charm även av kaféer och trädgårdsterrasser som annars är karakteristiska för livsstilen vid Medelhavet. Övre stadens och Nedre stadens arkitektur, kulturmonument och fina byggnader från olika stilepoker samt den typiska stadsatmosfären med många parker är populära sevärdheter för det ständigt ökande antalet turister.

Zagreb har även en utmärkt infrastruktur av hotell så att besökare kan välja just det som passar dem. Det finns hotell inom världsberömda kedjor eller mindre hotell med beprövad kvalitet. Det gastronomiska utbudet är stort och varierande – det förenar det bästa ur medelhavsköket med den kontinentala traditionen. Den som inte gärna byter

invanda mönster kan istället förlita sig på den internationella menyn. Turisterna möts också av ett rikt kommersiellt utbud. Kanske blir den idealiska souvenirerna en bläckpenna, en uppfinning av kroatien Slavoljub Penkala som en gång i tiden startade sitt erövringståg över världen just från Zagreb. Eller så blir det slipsen, en annan produkt med rötter i Kroatien. Det finns mycket att välja på.

Dagens Zagreb har växt fram ur två medeltida samhällen, en kyrklig och en profan, som i århundraden utvecklade sig på två angränsande berg. Zagrebs skrivna historia börjar år 1094 då biskopstiftet grundades. Zagrebs universitet, grundat under 1600-talet, hör till Europas äldsta.

Rikt kulturutbud

Zagrebs teatrar och konsertscener har en rik repertoar där de bästa inhemska artisterna står sida vid sida med firade internationella stjärnor. Kulturlivets mångfald återspeglas i ett stort antal teaterföreställningar, operor och operetter, konserter med modern och klassisk musik samt jazz och många festivaler. Zagrebs gator utgör särskilt sommartid ytterligare scener för evenemang och uppträdanden som gör staden till en ännu mer livlig och intressant plats.

Zagreb är medlem i många europeiska föreningar som t ex FECT-Federation of European Cities Tourist Offices (Federationen för europeiska städers turistkontor: www.visiteuropeancities.com) och "Art Cities in Europe" (Europeiska konststäder: www.artcities.de).

Logi

Urvalet av logi i Zagreb är stort – var och en kan hitta något som passar de egna förutsättningarna. Hotellen varierar mellan dem i toppklass, som tillhör kända hotellkedjor, och de små anspråkslösa i enskild regi. Logikategorier betecknas med stjärnor och indelningen styr priser på övernattnings och andra tjänster. Zagreb med omnejd har ett 50-tal hotell, varav tre med 5 stjärnor och elva med 4 stjärnor medan de flesta övriga har 3 stjärnor.

Stadens sportanda

I likhet med andra städer som anpassar sig till trender och nya livsstilar har Zagreb anammat sådant som passar med invånarnas seder och "sportanda". Det är få huvudstäder i Europa som har förmånen att i sin omedelbara närhet ha ett naturreservat liknande det Zagreb har i berget Medvednica. Berget är ett idealiskt utflyktsmål under alla årstider och dess högsta topp, Sljeme, är sedan år 2005 värd för FIS alpina tävling Snow Queen Trophy. Det var på Sljeme som den världskända alpinåkerskan Janica Kostelic och hennes bror Ivica, också han en duktig slalomåkare, stod på skidor för första gången (www.sljeme.hr).

Många av världens tennisspelare kommer till Zagreb Indoors (www.zagrebindoors.com).

Staden har också en fin sport- och rekreationsanläggning, Jarun, som är en uppskattad utflyktsplats för Zagrebbor och deras gäster. På Jaruns roddbanor hålls internationella och inhemska tävlingar och anläggningen har i övrigt ordnade cykelbanor, badstränder och många fina matställen.

Zagreb Card med en rad förmåner

För att underlätta besökarnas orientering och närma dem olika program finns **Zagreb Card**. Kortet erbjuder köparen en rad förmåner: fria resor med kollektivtrafik, rabatter i nästan alla museer i staden, många restauranger, affärer, serviceinrättningar och mycket annat. Zagreb Card kostar 12 euro och kan utnyttjas under 72 timmar från den tid och dag som är inskrivna på kortet. Zagreb Card kan köpas online, i alla turistinfocentrum i Zagreb och i receptionen de flesta större Zagrebhotellen (www.zagrebcard.fivestars.hr).

Ständig förbättring av trafikmöjligheter

Zagreb har mycket goda trafikförbindelser med andra länder och övriga delar av Kroatien. Flygplatsen finns på bara 17 kilometers avstånd från stadens centrum och förutom det nationella flygbolaget Croatia Airlines förbinder en rad internationella flygbolag huvudstaden med världen genom ordinarie linjer och charter (www.croatiaairlines.com). Det är lätt att sig till Zagreb tack vare ett nät av moderna motorvägar liksom järnvägen. Staden kommer att få en ny söderinfart med två trafikplatser – Jakusevac och Sveta Klara - då arbetena på motorvägen Zagreb-Sisak avslutas under december 2008. Samtidigt läggs trafikknuten Buzin ner.

Dechifrera Zagreb

Programmet Dechifrera Zagreb är tänkt att vara en sorts stadsäventyr i vilken deltagarna på egen hand upptäcker stadens sevärdheter genom att följa instruktionerna i paketet "Dechifrera Zagreb". Genom att hitta och tyda hemliga koder och tecken i den fysiska omgivningen undersöker besökaren staden på ett intressant, ovanligt och erfarenhetsinriktat sätt. Deltagarna blir huvudpersoner i lösningen av denna Da Vincikoden inspirerade historia för turister. Programmet ger användarna samma mängd upplysningar de skulle ha fått vid den klassiska stadsvandringen men här sker det på ett helt annorlunda sätt. Man måste engagera sig personligen då man följer anvisningarna, eftersom de bland annat inbegriper frågor till stadsborna, kringvandring och utforskning av stadens gator, torg och husportar och tydning av grafitti. Dessutom ingår besök till valda lokaliteter i staden, som t ex kaféer, museer och affärer med lokala produkter. Detta förstärker upplevelsens intensitet och gör programdeltagarna till en aktiv del av stadslivet.

Tilldragande omnejd

Zagrebs omnejd (www.tzzz.hr) är attraktiv och innehållsrik – här finns vingårdar, vinrutter, slott från medeltiden och barocken (den största ansamlingen slott efter Loiredalen) liksom många hälsobringande spaanläggningar som vuxit ut till riktiga varmbadsresorts.

En särskild turistattraktion är den ursprungstrogn etnoby i Kumrovec. Zagrebs omnejd är lika attraktiv för idrottsmän och motionärer som för besökare som uppskattar vacker natur, seder, traditionell kultur och arkitektur.

SAGOR, LEGENDER OCH MYTER

Det centrala torget i Zagreb, som nu länge burit banen [överståthållaren] Josip Jelacics namn, uppstod redan under 1600-talet. De byggnader som omringar den har kommit till under loppet av hundratals år och utgör en blandning av stilar – från klassicismen och jugendperioden till modernismen. Till torget, där det en gång i tiden fanns en vattenkälla vid namn Mandusevac, knyts en legend om hur staden fått sitt namn. Den förtäljer att en adelsman råkade passera en flicka med namnet Mandusa som stod vid källan. Han vände sig till henne, tilltalade henne vid namn och uppmanade henne att ta ösa vatten (*zagrab*). Därigenom kom källan att bära flickans namn medan uppmaningen gav namn till samhället kring den.

Kanonskott vid tolvslaget

Kula [bastion] Lotrscak, den bäst bevarade fästningen i Övre stadens försvarssystem, fick sitt namn efter den klocka som i gamla tider på kvällen signalerade att stadsportarna stängs. Den uppfördes i mitten av 1200-talet och finns nu att beskåda i en utställningslokal. Den är främst känd för den kanon som dagligen markerar det exakta tolvslaget med ett skott. Därefter börjar ringningen från Zagrebs kyrkor. Den klocka som gav namnet till fästningen hette "campana latrunculorum", det vill säga klocka för löst folk (i gammalt dialekt *lotrijasi*), och därav kommer dagens benämning Lotrscak.

Legenden om skottet vid tolvslaget knyts till en belägring av staden som turkarna förberedde. Zagreb ska dessförinnan ha bitt Wien om hjälp och därifrån fått en kanon. Kanonen avfyrades exakt vid tolvslaget och träffade den tallrik med kalkon som bars till den turkiska fältherrens bord. Kalkonen slets i små bitar och när turkarna såg förödelserna blev de rädda och angrep aldrig Zagreb igen.

DE PERSONLIGA MINNENAS SKATTKAMMARE

Zagreb erbjuder ett stort antal produkter som man kan ta med sig som souvenir eller som gåva till en älskad person. Här finns allt från klädesplagg, kuddar och kalendrar, böcker, monografier och bilder samt toppviner och bakelser. Souvenirer med en typisk Zagrebframtoning är till exempel en avgjutning av Dora; huvudpersonen i den kände författaren Senoas roman "Zlatarevo zlato" [Guldsmedens guld], licitarhjärtat [en rikligt utsmyckad, sprakande röd, hjärtformad kaka], typiska flätmotiv, keramik, avgjutningar av den store kroatiska bildhuggaren Ivan Mestrovics arbeten, små hus i gips, bilder med motiv från Zagreb, duvor, kristallföremål, stickade föremål och handslöjd, avgjutningar

av Bascanska ploca [det första skrivna dokument på kroatiska], fruktbrännviner, bläckpennan penkala, aperitifen bermet och senapen mustarda från Samobor, slipsar, böcker och monografier om staden och inhemska viner.

Paraply från Sestine

Paraplyen från Sestine, en by alldeles intill Zagreb, är ett bruksföremål som blivit en del av stadens identitet. Den är en beståndsdel av Sestines folkdräkt och är typisk för Zagrebs omnejd. Paraplyen har varit i dagsbruk ända till 1960-talet, då de långsamt började försvinna från vardagen. Paraplyen tillverkas för hand med hjälp av en träsvarv och material med Sestinemönster.

Reservoarpenna utvecklades i Zagreb

Visste ni att reservoarpennan, ibland kallad penkala, tillkom i Zagreb? Zagrebbon Slavoljub Penkala började redan som pojke fundera över behovet av att vässa pennan. Det slutade med två stora uppfinningar – den mekaniska blyertspennan och reservoarpennan. I slutet av år 1906 registrerade han den första mekaniska blyertspennan vid patentverket i Budapest och redan nästa år även den första bläckpennan. Slavoljub Eduard Penkala blev i början av 1900-talet en känd uppfinnare och bidrog med 70 till 80 uppfinningar inom mekanik, kemi, fysik och flyg (www.penkala.com.hr)

Söt puslek från Zagreb

Söt puslek från Zagreb består av sockrade blommor, som kanderas för hand och läggs upp i unika arrangemang. Förpackningar av söt puslek innehåller blommor, rosblad och löv insockrade enligt ett patentskyddat förfarande. Puslek är registrerat som autentisk Zagrebsouvenir.

GASTRONOMIHÖRNA

Den matintresserade kan i sitt val av miljö och meny gå efter sammanhang eller smak, sinnestämning och tid på dygnet, bakgrund av behaglig folkmusik eller piano och belägenhet i stadens centrum eller något av utflyktsmålen i Zagrebs närhet. Ett förblir emellertid detsamma: igenkännbara smaker av ypperliga hemodlade ingredienser. Hemtillverkad ost och grädde, ostkakorna *strukli*, ungvalkon med lokala pastan *mlinci*, marinerade köttskivor *pasticada* från Dalmatien, paprikakorven *kulen* eller medelhavsspecialiteter som når er direkt från Adriatiska havet. Det är den äkta smaken i husmanskosten som gör den som bäst.

Paprenjak [kroatisk pepparkaka]

Denna aromatiska kaka, som bakades redan på renässanstiden, har en fyrkantig form och relief med folkloremotiv. En av de mest kända kroatiska författarna, August Senoa, beskrev i en av sina romaner hur populära pepparkakorna var även bland Zagrebs tidigaste invånare.

Ostkakor från Zagorje – skyddade genom lag

Det kroatiska kulturministeriet har tillskrivit de traditionella hemgjorda ostkakorna *strukli* status av immateriellt kulturföremål! Detta innebär att ostkakorna kommer att införas i Republiken Kroatiens register över skyddade kulturföremål.

Ministeriet förklarade sitt beslut med att beredningen av strukli kräver särskilda färdigheter av hemmafruar från Hrvatsko Zagorje och, med några skillnader, från hela Mellankroatien. "Zagorjeområdet är en riktig skattkammare av ovanliga sötsaker som de kreativa Zagorjekvinnor av omständigheter och fattigdom tvingades utveckla för sina stora familjer." Många Zagrebrestauranger lagar Zagorjestrucli. Rätten har en stor beundrarskara som man sannolikt ansluter sig till efter att ha smakat den.

LÄNKTIPS

www.zagreb-touristinfo.hr; www.visiteuropeancities.com; www.artcities.de;
www.tzzz.hr; www.sljeme.hr; www.zagrebindoors.com; www.zagrebcard.fivestars.hr
www.croatiaairlines.com; www.penkala.com.hr

MELLERSTA KROATIEN

Mellersta Kroatien består administrativt av följande län: Bjelovar-Bilogora, Karlovac, Koprivnica-Krizevci, Krapina-Zagorje, Medjimurje, Sisak-Moslavina, Varazdin och Zagreb.

Även om Mellersta Kroatien inte upplevs som en typisk turistregion utgör det ett mycket intressant område som ger många möjligheter till rekreation och kulturturism. Man kan besöka intressanta städer, slott och sevärdheter i naturen. Det är en trakt av bergskullar med många vingårdar, skogsbevuxen och genomkorsad av floder. Här finns många barockkyrkor, kloster, slott, fästningar och museer som är öppna för turister och erbjuder program under hela året. Här finns också varmvattenkällor, som i linje med trender i modern tid blivit utbyggda till termala resorts, en idealisk plats för avkoppling och rekreation samt för hälso- och skönhetsprogram. Ordnade cykelbanor, vinrutter, tradition och gamla hantverk liksom mycket god mat utgör en idealisk kombination för veckoslutsarrangemang eller vila och rekreation.

Krapinas neandertalfyndighet

Norr om Zagreb ligger det intressanta **Hrvatsko Zagorje** (www.tz-zagorje.hr), ett bergskullelandskap som på västsidan gränsar till republiken Slovenien och där samspelet av berg och floder skapar en säregen atmosfär.

Områdets politiska och förvaltningsmässiga centrum är **Krapina**, en stad med en bevarad stadskärna som också är känd som fyndplats för "urmänniskan från Krapina". Det var professor Dragutin Gorjanovic-Kramberger som på Husnjakovoberget år 1899 upptäckte kvarlämningarna av en människa från diluvial tid, i vetenskapliga kretsar känd som Homo Krapiniensis (www.krapina.hr).

Regionen har många varmvattenkällor och besökare kan ges avkoppling och vila i Tuheljske toplice (www.tuheljsketoplice.com), Krapinske toplice (www.krapinsketoplice.com), Stubicke toplice (www.stubicketoplice.net) och Terme Jezercica (www.terme-jezercica.hr), alla belägna i skogsbeklädda småbergiga områden med många vingårdar.

Till regionens skönhet bidrar även medeltida slott, fästningar och herrgårdar (Veliki Tabor, Miljana). De flesta har en historiskt intressant bakgrund och omges av legender. Upplevelsen blir inte sämre av den läckra maten och givetvis de lokala vinerna. Vallfartshelgedomen Marija Bistrica är ett centrum för religionsturism och turistprogrammen omfattar även kyrkorna Marija Gorska [Bergens Maria] i Lobar, Snjezna Gospa [Snöns Kristi Moder] i Belec och Marija Jeruzalemska [Jerusalems Maria] på Trski Vrh.

Påven Johannes Paulus II besökte år 1998 Marija Bistrica som är den största Mariahelgedomen i Kroatien. Dit har det i över 300 år årligen vällfärdat ca 500 tusen

troende från Kroatien och utlandet. Valfärderna startar i april (första söndagen efter påsk) och pågår till sista söndagen i oktober (www.info-marija-bistrica.hr).

Karlovac – staden på fyra floder

Sydväst om Zagreb finns staden **Karlovac** (www.tzkz.hr) som ligger vid fyra floder och är centralorten i en för turister intressant region. Naturens skönhet vid floderna Kupa, Korana, Mreznica och Dobra, de skogsbevuxna bergen Velika och mala Kapela, grönskan i Korduntraktens karst, transitläge och rikt historiskt arv är bestående värden som lockar allt fler turister.

Floderna och den orörda naturen avspeglas även i turistprogrammets upplägg: bad i klara vatten, rodd och flottning, fiske i sjöar, floder och deras bergstillflöden, forsränning och kanotfärder. Man bjuder också på jakt i skogarna från Draganic till Klek och Modrus, olika vintersporter liksom skidåkning på **Bjelolasicas** sluttningar (www.bjelolasica.hr). Bergsvägar och stigar, cykelbanor, karstgrottor, varmvattenspa och många andra naturvärden inom detta område ger obegränsade möjligheter till avkoppling och vila.

En intressant liten stad är Ogulin, belägen vid floden Dobra vid foten av berget Klek som tillhör massivet Velika Kapela. Med sin säregna form har Klek sedan gammalt inspirerat folkets fantasi som knutit många sagor och legender till berget. En av dem är legenden om Kleks häxor. Berget sägs vara en samlingsplats för all världens häxor, älvor och troll och deras vilda lekar och skrik når ända fram till Ogulin. De besökare som under turistsärsongen beger sig till staden med det särskilda eko-turisttåget Karlek möts av utklädda Klekhäxor.

Historiska staden Sisak

Den region som ligger söder om den kroatiska huvudstaden Zagreb har som centralort den gamla staden Sisak (www.sisakturist.com). Regionen består delvis av våtmarksbetonade slätter kring floderna Sava, Kupa, Lonja, Glina, Cesma, Ilova och Una, omgärdade av ljuva skogsbevuxna sluttningar av bergen Petrova, Zrinska och Moslavacka gora.

Lonjsko polje – ekskogar och våtmarker

Trakten är känd för särpräglade trähus och värdefulla kyrkor. Till turisternas förfogande står här ypperlig mat och toppviner, vinrutter och cykelbanor. Här finns också **varmvatten-spa Topusko** med bassänger inom- och utomhus samt med andra avkopplings- och rekreationsprogram (www.ljeciliste-topusko.com).

Naturreseptatet Lonjsko polje på 506 km² består av våtmarksängar och ekskogar. Det är ett fridlyst habitat för hotade växt- och djurarter som storkar, hägrar, kungsörnar, uttrar, bävvar, vildkatter (www.pp-lonjsko-polje.hr). I angränsande byar med sina särpräglade trähus föder man upp en särskild hästras, posavinahästen.

Utflykter med bussar och båtar organiseras till Trebez, Ceperlina, Kostanje, etnobyen Krapje och den världskända byen Cigoc – den europeiska storkmetropolen. Särskilt intresse inom hela detta område tilldrar sig folkliga byggtidningar och intressanta kyrkor.

Varazdinregionen (www.turizam-vzz.hr) är belägen i Kroatens yttersta nordväst och utgör en mellaneuropeisk urbaniserad miljö med inslag av barock, musik, konst, hantverk och handel. Här finner man skiftande och bevarade gröna ytor med staden Varazdin i centrum. Regionen är känd framför allt för sina kulturprogram och möjligheter till hälsovård och avkoppling (Varazdinske toplice, www.varazdinsketoplice.hr) och måste ses av den som vill lära känna Kroatien i dess fulla mångfald. I samma trakt finns även skogsparken Trakoscan, liksom den för staden Varazdin viktiga Dravska skogsparken. Här finns tre i europeiska sammanhang viktiga och naturminnesmärkta fridlysta grottor (Spilja Vindija, Mackova spilja, Sincekova spilja) som visar att människan funnits här i tusentals år. Vidare finns här även den enda bevarade fossila vulkanen och fyndigheten av halvödda stenar i Kroatien, som är fridlyst som geologiskt minnesmärke (Gaveznic – Kamen vrh).

Regionen flödar av fridlysta exempel på parkarkitektur, som i huvudsak kom till i början av 1700-talet i samband med byggande eller renovering av slott (Marusevec, Krizovljanska grad, Bajnski dvori, Veliki Bukovec, Vidovec, Jalkovec, Saulovec, Martijanec, Novi Marof, Varazdinske toplice). Hit hör även det värdefulla arboretumet Opeka liksom den kända kyrkogården i Varazdin. Inom regionen finns hela 354 kulturminnesmärken registrerade (slott, sakrala objekt, museer, gallerier). Turistprogrammen tar sikte på detta arv (främst i städerna Varazdin, Lepoglava, Ludbreg), unika attraktioner (grottan Vindija, arboretumet Opeka, park och slott Trakoscan) och betydande kulturevenemang.

Varazdin – Kroatiens mesta barockstad

Varazdin är den stad i Kroatien som mest präglats av barocken. Besökarna uppskattar den bevarade barocka stadskärnan, museerna, de vårdade park- och grönytor samt de många evenemangen. Några exempel är barockmusikens traditionella internationella festival **Varazdinske barokne večeri** (www.vbv.hr) och Kostymerade flanörernas festival Spancirfest (www.spancirfest.com) samt olika kultur- och sportbegivenheter. Den berömda kyrkogården i Varazdin är ett utomordentligt exempel på parkarkitekturen som uppstod i början av 1900-talet genom att man, med Versailles som förebild, började plantera tuja och tukta den i form av paravaner och arkader.

I detta område finns några värdefulla museer. Främst finns här den fantastiska och unika uppsättningen av "Insekternas värld" i Varazdin stadsmuseum. Av särskilt värde är slottet **Trakoscan** som i sin helhet är förvandlad till museum och har en bevarad, ursprunglig omgivning från 1400- till 1800-talet (www.trakoscan.hr). I närbelägna **Ludbreg** finns den eukaristiska förlåtelseplatsen "Predrage Krvi Isusove", den enda förlåtelseplatsen i Kroatien och en av få i hela världen som instiftades av Påven genom

en skriftlig handling. Offentlig tillbedjan beviljades St Relikvije efter att Heliga Kristi Blod uppenbarade sig i slottet Batthyany's kapell år 1512.

Man skall också nämna **Lepoglava**, känd för sin rika kulturhistoria som har anknytning till St Pauli orden. Lepoglava är också känd för det berömda spetsset som år 1937 fick guldmedalj i världutställningen i Paris för sin ursprunglighet och för det skickliga bearbetandet.

I landets norra del, intill gränsen till Slovenien och Ungern finns **Medimurje** (www.tzm.hr) och nyrenoverade **kurorten Sveti Marin** (www.toplicesvetimartin.hr). Denna region har riklig gastronomi, vin av första klass, vinvägar och cykelbanor. Staden **Cakovec** är centrum för denna region och här finns sport-och rekreativsmöjligheter samt kvalitetsmässiga, traditionsgrundade turistprogram som till exempel guldvaskning.

Öster om staden Zagreb finns det intressanta området **Podravina** som begränsas av floden Drava. I detta område finns bergen Bilogora och Kalnik med rika jaktmarker och möjlighet för fiske.

Anordnade cykelbanor leder genom det underbara landskapet vid sjön Soderice och orten Hlebine, som är det naivistiska måleriet födelsort, genom rikliga jaktmarker och längs floden Drava. Betydelsefulla manifestationer är "Podravska motiven"(som äger rum i staden Koprivnica), "Legenden om tuppen" (Durdevac) och "Stora förberedningen i Krizevac". Dessa manifestationer är tillägnade bevarandet av ursprunglig etnisk beteckning med betoning på folklore, naivism, ursprunglig gastronomi samt gamla hantverk och seder.

EN PERSONLIG SKATTKAMMARE AV MINNEN

Licitarhjärtat

Licitarhjärtat är en kaka av honungsdeg med en färgglad dekoration. Det hemliga receptet förvaras sedan svunna tider hos familjerfirmor som tillverkar och säljer honungskakor i Kroatien's låglands- och centrala område.

Hjärtat är traditionellt knallrött till färgen och tillverkas i olika storlekar och former. Traditionen att unga män genom att skänka bort licitarhjärtat visar de unga flickorna sin kärlek och beundran har djupa rötter i den kroatiska traditionella kulturen. Utformningen av licitarhjärtat är en tradition från medeltiden, särskilt 1500 och 1600-talet, när många europeiska kloster gjorde kakor med hjälp av former med rikliga dekorationer.

LÄNK TIPS

www.tz-zagorje.hr; www.krapina.hr; www.tuheljsketoplice.com;
www.krapinsketoplice.com; www.stubicketoplice.net; www.terme-jezercica.hr;
www.info-marija-bistrica.hr; www.tzkz.hr; www.bjelolasica.hr; www.sisakturist.com;
www.ljeciliste-topusko.com; www.pp-lonjsko-polje.hr; www.turizam-vzz.hr;
www.varazdinsketoplice.hr; www.vbv.hr; www.spancirfest.com; www.trakoscan.hr;
www.tzm.hr; www.toplicesvetimartin.hr

SLAVONIEN

Administrativt består Slavonien av följande län: Vukovarsko-srijemska; Viroviticko-podravska; Pozesko-slavonska; Osjecko-baranjska och Brodsko-posavska.

Slavonien, slättlandsområdet i östra Kroatien, begränsas av floderna Drava, Dunav, Sava och Ilova. Det är en oas för turister som, om så bara för en kort period, vill byta ut stadens trängsel för en vistelse i ursprunglig natur med avslappning och lugnande grönska.

Naturligtvis har Slavonien ett rikt kulturhistoriskt arv, med unik kontinental arkitektur, kyrkor, fästningar och slott samt kurorter i vilohem med varma mineralvattenkällor. De sista åren har Kroatiens östra region haft en strategi för jordbruksutveckling som förutom jordbruket gett turismen en ledande plats. Man har investerat mycket i renovering av gamla och byggandet av nya rekreationkomplex, vanligtvis små familjehotell och hälsohem. Man har också investerat i trafikens infrastruktur samt miljöskydd.

NATURARV OCH KULTURHISTORISKT ARV

Träsket Kopacki – den mest intressanta destinationen

Den berömda **Naturparken Kopacki rit** (www.kopacki-rit.com) är en intressant destination i Slavonien. Det är ett stort område på högra sidan av Dunavs strand, i ett område som är översvämmat och finns i hörnet som utgörs av floderna Drava och Dunav. Här finns mer än 2000 biologiska arter, många är sällsynta och utrotningshotade, liksom 291 fågelarter och 44 fisksorter. Träsket Kopacki var år 1993 inskrivet i registret för betydelsefulla internationella sumpmarker. Turister kan besöka träsket med särskilda turistbåtar och med en professionell guide som följeslagare. Man rekommenderar också ett besök till Tikvesslotten som finns i den hundraåriga ekskogen inom Naturparken. Detta var en populär plats där många statsmän och kända personer samlades i forna tider.

Den mest eftersökta hjorten i Europa

På hela området Kopacki och i dess skogar organiseras jakt på hjortar och vildsvin. I träsket Kopacki finns fem- till sjutusen hjortar och här sköts den mest eftersökta hjorten i Europa.

Från år 1999 har Slavonien också en annan naturpark; **Papuk** (www.pp-papuk.hr), samt de slavoniska bergen med många naturpärlor som hundraåriga skogar, sjöar och strömmar.

Många slott

Slavonien har ett rikt arkitektoniskt arv i form av slott och fästningar. Särskilt nämnvärt är slottet i **Kutejevo** (www.tzzps.hr) med dess vinkällare. En gång i tiden var det jesuitordens egendom.

Slottet i **Donji Miholjac** (www.tz-donjimiholjac.hr) byggdes i jägarstil i början av förra seklet och är unikt i hela Kroatien och denna del av Europa. Även i **Bilja** finns ett jägarslott (www.tzo-bilje.hr) uppbyggt i wienerstil. Grevarna Pejacevic hade slott i **Virovitica, Nasice** (www.tzosbarzup.hr) och **Osjek** (www.tzosjek.hr). Nämnas skall också grevarna Norman-Prandaus barockslott i **Valpovo** med parkanläggning (www.tzosbarzup.hr/gradovi/valpovo.htm).

I familjen Eltz slott i **Vukovar** (www.tzvsz.hr) finns traktens museumsfatt, arkeologiska rester av kulturen vucedol med den berömda duvhönan vucedol. Man måste också besöka familjen Odescalchis slott i **Ilok** och dess vinkällare (www.ilocki-podrumi.hr) där de mest autentiska och bevarade resterna från den turkiska tiden i Slavonien finns; turkiska gravstenar och turkiska bad.

Exceptionellt värdefulla barockfästningar

I **Osjek** (www.tzosjek.hr) och **Slavonski Brod** (www.tzgsb.hr) finns två exceptionellt värdefulla barockfästningar.

Fästningen i Osjek representerar en blandning av militär, sakral och borgarkitektur. På det centrala torget dominerar byggnaden General-kasernen från 1726 med den mest praktfulla barockportalen i Kroatien. Den cirkelgjorda pylonen är tillsammans med den i **Pozega** (www.pozega-tz.hr) det enda votivmonumentet i Kroatien.

Fästningen i Brod byggdes under Habsburgstiden och är idag renoverad och återförd i ursprunglig form. Det är den största fästningen från den tiden, med den största centralbyggnaden, och säkrade freden i Slavonien undertvå och ett halvt sekel.

Traditionellt rika kulturmanifestationer

Slavonien har många kulturmanifestationer. I slutet av juli och i början av augusti organiseras traditionellt en i **Đakovo**, som är centrum för biskopsämbetet Djakovo-srijemska. I mer än 40 år har **broderier i Đakovo** (www.tz-djakovo.hr) ägt rum, där hundratals konst-och kulturföreningar från hela Kroatien och utlandet visar sin skaparförmåga. Särskilt intressant är tåget med alla deltagarna klädda i folkdräkter, följda av hästspann genom stadens centrum. Denna parad brukar beskådas av tiotusentals besökare.

I **Vinkovci** äger folkfestivalen rum i början av september, även kallad den traditionella **hösten i Vinkovci** (www.vk-jeseni.com). I staden **Valpovo** firas varje år **sommar i Valpovo och Donji Miholjac, samkväm i Mihonjac**. I **Nasice** organiseras under sommaren **Dagarna för Kroatiens skogar**. **Pozega** organiserar traditionsenligt manifestationen **Slavoniens Guldsträng**.

Liknande manifestationer organiseras i andra slavonska städer och mindre orter. Särskilt intressant är **Olympiska spelen för gamla sporter** i slutet av augusti varje år. Den äger rum i Brođanci, nära Osjek, och tävlingsgrenarna är slavonska bönders och herdars traditionella lekar. (www.tzosbarzup.hr).

KURORTER

Slavonien är rikt på läkande värme-och mineralkällor. Särskilt värd att nämna är **Bizovac** (www.tzobizovac.hr), där man under 1970-talet fann en hypervärmekälla med temperatur på 96 grader i hålen man borrar för utvinning av olja. Idag är kurorten Bizovac (www.bizovacke.toplice.hr) den bäst utrustade och mest moderna kurorten i Kroatien. Dess multifunktionella bassängkomplex och modernt utrustade hälsohem ger en unik upplevelse. Det blir en utflykt till den geologiska forntiden och ett möte med det försvunna Panoniska havet. Bizovacka kurort har 250 hotellbäddar och gästerna kan välja mellan olika aktiviteter och en lockande omgivning med rikt etno-arv. Bland annat den bizovacka folkdräkten som blivit känd över hela världen.

AKTIV TURISM

Turister som söker efter äventyr kan välja mellan olika slags aktiviteter. Många märkta cykelbanor finns i området och man kan välja mellan olika äventyr. **Ridning** är möjligt i Stuteriet Đakovo. Här finns fler än fyrahundra lipizzanerhästar (www.ergela-djakovo.hr). I Baranja organiseras **jeepturism** samt **fiske** i floden Dunav. Här kan man fånga malar med en vikt på upp till hundra kilo och det finns också stora gäddor. (www.tzosbarzup.hr).

GASTRONOMI

Den mest kända slavonska gastronomiska specialiteten är **fis-paprikas (fisk i gryta)** som lagas i många restauranger i Baranja, Aljmas, Erdut och Vukovar. En särskilt populär fiskrätt bland turisterna är **karp på trädklyka grillad över öppen eld**. **Fläskkorv, skinka** och **hemgjord ost** är sedvanliga slavonska specialiteter som ingen gäst får missa (www.tzosbarzup.hr).

Vinturismen har också utvecklats i östra Kroatien de senaste åren. Vinkällarna i Baranja är en riktig turistattraktion, de så kallade *gatori* som finns femtio meter under jorden i Suza och Zmajevac samt vinvägen i Baranja. Det finns också vinvägar i den Pozeska dalen för de som tycker om att smaka goda viner där de tillverkas. Vid en av dessa vägar finner man familjen Enjingi, den mest kända vinodlarfamiljen i Kroatien. (www.tzosbarzup.hr)

RELIGIONTURISM

Religionsturismen har tillsammans med andra sorters turism utvidgats alltmer i Slavonien. Vi kan nämna högtidligheten i Aljmas den 15 augusti då man firar Jungfru Maria. På denna heliga plats vid floden Dunav samlas vid detta tillfälle omkring 100 000 troende.

BÄDDKAPACITETER I RENOVERADE OBJEKT

I Osjek och Bizovac finns det väldigt bra logi. **Hotellet Osjek och hotellet Waldinger** är fyrastjärniga hotell och det finns också tiotals små familjehotell.

Renoverade är också hotellen i Nasice, Pozega, Vinkovci, Vukovar där hotellet Lav också har fyra stjärnor. (www.tzosbarzup.hr). Hotell Osjek är renoverat och utvidgat och i staden finns också många renoverade lokaler i stadens utbildnings- och samhällsobjekt. Osjek har därför blivit ett känt kongresscentrum. (www.tzosbarzup.hr).

Agroturismen har också börjat slå sina rötter i det slavonska slättlandskapet och det finns ett tiotal familjer som erbjuder privat logi. (www.tzosbarzup.hr).

TRANSPORTMEDEL

Slavonien, särskilt Osjek, har bra trafikförbindelser med Kroatiens huvudstad Zagreb, fastän det ligger 200-300 km från huvudstaden. Sträckan Zagreb-Osjek trafikeras av bekväma tåg och bussar och från Zagreb till Osjek kommer man på fyra timmar. Till Slavonski brod når man från Zagreb via en modern motorväg inom 1,5 timmar och till Osjek på 2,5 timmar (www.tzosbarzup.hr).

Osjek har en flygplats med internationella flyglinjer. På sommaren finns reguljära flyglinjer till adriatiska kustens flygplatser, på vintern bara charterlinjer. I Vukovar, Ilok och Batina byggs hamnar för stora turistbåtar som seglar från Wien till Svarta havet.

NYHETER ÅR 2008

Hotell "Visnjica" i Visnjica nära Slatina är ett trestjärnigt hotell som finns i själva centrum med en hundraårspark på ena sidan och stuteriet "Visnjica" på andra sidan. Nyöppnade **hotell Patria i Beli Manastir** har 45 logienheter med 100 bäddar, 5 kongressalar samt hälsoturistspa, fitness, bastu, massage och kosmetiska salonger. Nyöppnade **hotellet Dunav**, ett trestjärnigt hotell i **Ilok**, har en rustik inredningsstil.

GASTRONOMI

Rätter av flodfisk

Slavonien är känt för sina fiskrätter från fisk som kommer från dess flodar. Detta gäller särskilt för karp från floden Drava som grillas på trädklyka eller mal i majsmjöl som serveras med bönsallad, lök och pumpaolja. Till dessa rätter passar vinet grasevina från druvsorter som odlas i Pitomaca, Virovitica eller Slatina.

EN PERSONLIG SKATTKAMMARE AV MINNEN

Från det traditionella broderiet till den universella träskålen

Särskilt intressanta souvenirer är det traditionella broderiet från den rika slavonska folkloren som appliceras på olika prydnadsföremål. Den traditionella universella träskålen som är gjord av pil är ett måste i de slavonska hushållen och är också efterfrågad bland besökare. I dessa skålar bakade man bröd och de användes istället för tallrikar och glas.

Raritet: den kroatiska etnofrisyren

Den kroatiska etnofrisyren görs även idag. Flickornas frisyren i Slavonien flätades i väldigt små flätor. Av dessa inflätningar bildades platta ränder som gick från nacken till hjässan eller till pannan. Till frisyren hör blommor, riktiga eller konstgjorda, dekoreringsband, smycken eller mynt i rad som läggs tvärs över hjässan. Frisyren kan ses på kvinnoporträtt som daterar från senare romartid, det vill säga från mitten av 200-talet till slutet av 400-talet. Denna frisyra är bevarad till vår tid och det bevisar att Kroaterna, när de kom till dessa områden på 500-talet, mötte den romerska urbefolkningen och övertog denna frisyra från dem.

LÄNKTIPS

www.zupanija.info; www.zlatniklas.hr; www.pitomaca.hr; www.virovitica.hr;
www.aeroklub.hr; www.visnjica.hr; www.tz-slatina.hr; www.orahovica.hr
www.pp-papuk.hr; www.tzosbarzup.hr; www.kopacki-rit.com
www.pp-papuk.hr; www.tzzps.hr; www.tz-donjimiholjac.hr
www.tzo-bilje.hr; www.tzosjek.hr; www.tzosbarzup.hr/gradovi/valpovo.htm
www.tzvsz.hr; www.ilocki-podrumi.hr; www.tzgsb.hr; www.tzosjek.hr
www.pozega-tz.hr; www.tz-djakovo.hr; www.vk-jeseni.com; www.tzobizovac.hr;
www.bizovacke.toplice.hr, www.tzzps.hr
www.ergela-djakovo.hr

ISTRIEN

INLEDNING

Istrien, det givmilda, varma och gästvänliga, det blåa och gröna, alltid på Europas historiska vägkorsning. Regionen bär med rätt epitetet Kroatiens Toscana.

Denna region stoltserar med förhistoriska dinosaurier, legender om jättar, gladiatorer och legionärer, matroser och admiraler, författare och karismatiska världsledare som bestämde om människooöden. Istriens säregenhet är, förutom dess multikultur och mångspråkighet som hörs vid varje steg man tar i det vardagliga livet, även det samstämda sammanslingrandet av olikheter på ett litet område.

Istrien har ett rikt historiskt och kulturellt arv med modern arkitektur och konst, orörda badstränder, ett klart och rent hav, traditionella, pittoreska småstäder och naturskönheter i inlandet, lyxiga hotell och villor inom agroturismen. Här bjuds man på Medelhavsmat som innehåller mycket fisk och ursprungliga istriska specialiteter som till exempel tryffelsvamp samt vinsorterna malvazija, teran och muskat. Istrien är medveten om sina skillnader och den snabba utvecklingen och man ägnar den mycket tid.

VARFÖR SKALL MAN BESÖKA ISTRIEN?

Istrien är nära.

Kroatien är beläget i Europas mittpunkt och för europeerna är Istrien Medelhavets dörr. Trieste och Ljubljana finns väldigt nära och Graz är inte heller långt borta. Till Milano och Wien är det ca 500 km och till München inte ens 600 km. Flygplatsen i Pula har flyglinjer till hela Europa.

Istriens naturskönheter.

Det specifika med Istrien är naturligtvis också dess naturskönheter och olika djurarter samt växter som finns i området. Naturmiljön är bevarad. Skogarna sträcker sig ända till havet, badstränderna är till stor del orörda, medelhavsväxterna är ursprungliga och unika. På **ögruppen Briuni**, en av de vackraste skärgårdarna i Medelhavet, återfinns en exotisk fauna och rik flora.

Istrien har ett rikt kulturhistoriskt arv.

Tack vare sin dragningskraft upptäcktes Istrien redan i svunna tider och därför finns många arkeologiska och kulturhistoriska minnesmärken.

Fotavtryck och skelett efter dinosaurier, gamla katakomber, den fantastiska romerska amfiteatern och Euphrasius Basilika är några av sevärdheterna. Den sistnämnda har sin plats på UNESCO's världsarvlista. Förutom klocktorn, många små kyrkor med bevarade

fresker, rester av städer med fästningar, fästningsvallar, torn och kastell finns åtskilligt kvar att nämna av Istriens historiska arv.

I Istrien erbjuds god och hälsosam mat.

Vid kusten erbjuder man havsdelikatesser och i den kontinentala delen finns många specialiteter att välja mellan. Rökt skinka, fårost i olivolja av bästa kvalitet, hemgjord pasta med viltkött och rätter med den kvalitetsmässiga tryffeln. Vinproduktionen har ökat. Varje år är det allt fler vinodlare som tillverkar utmärkta vinsorter som till exempel det vita vinet Malvazija eller det röda vinet Teran och Barrique.

Istrien erbjuder bekväm och lyxig logi.

Minskning av logikapacitet men förbättring av kvaliteten har varit en trend i Istrien de senaste åren. Det finns allt fler förstaklasshotell och lyxvillor byggda i sten med bassäng är väldigt populära. Agroturismen i Istriens inland är väldigt kvalitetsmässig, campingplatserna och den privata login har förbättrats. Hälsocenter med olika terapibehandlingar, bad, solarium, bastu och kosmetiska behandlingar har blivit ett måste i den turistiska vardagen.

Istrien har ett idealiskt klimat.

Vistelsen i Istrien är behaglig under hela året. Badsäsongen varar i fem månader och perioden för solbad även längre. Våren i Istrien är idealisk för cykelåkning, promenader, bergsbestigning, freeclimbing eller drakflygning. På hösten lockas man till svamp-, druv- eller kastanjpicknick.

Istrien är gästvänligt.

Istrien har gästvänliga värdar, det är inte ovanligt att invånarna i någon av de små orterna i Istriens inland bjuder turisten på ett glas hemgjort vin, lite ost och rökt skinka eller erbjuder ett parti kortspel. Gästvänligheten är ett av skälen till att gästerna ofta återvänder till Istrien.

NATURARVET - FLORAN OCH FAUNAN

Istrien har lyckats med att bevara naturen. Den största halvön i Kroatien har många orörda gröna oaser och romantiska havsvikar samt många utforskade områden. Här finns kiselstränder, klippor, badplattformar, gräsbevuxna badstränder och tallarnas skugga sträcker sig ofta ner till havet. I inlandet finns småsjöar, flodtillflöden, vattenfall, grottor, skogar, berg och bergskred. **Djurvärlden** är olikartad, både i havet och på land.

Ögruppen Brijuni med omkringliggande havsbotten är den enda nationalparken i Istrien (www.np-brijuni.hr). Den tillhör en av de vackraste skärgårdarna i Medelhavet för sin rika flora och fauna samt för sitt kulturhistoriska arv. Ögruppen Brijuni består av två större och 12 mindre öar. Milt Medelhavsklimat, många soliga dagar och en behaglig lufttemperatur har gynnat tillväxten för mer än hundratals växtsorter. För över hundra

År sedan flyttade man olika djurarter från hela världen till Brijunis **botaniska trädgårdar**. År 1912 öppnades **zoo** på Brijuni och idag finns det på Brijuni många fågelarter, hjortar, mufflonfår och annat högvilt. På ön **Stora Brijuni** finns ett tusenårigt olivträd, arkeologiska fynd från romartiden, en safaripark och fotavtryck efter dinosaurier.

Riklig vegetation, olika djurarter, spelologiska objekt, bergsstigar, vandrarhem, pensionat och världhus finns i **Naturparken Ucka** som ligger mellan Istrien och Kvarner (www.pp-ucka.hr). Den fridlysta udden **Rt Kamenjak** (www.natura-historica.hr) på Istriens sydspets är intressant inte bara på grund av att det där finns omkring 500 växtsorter utan också för dess vackra vikar och orörda badstränder, klara badvatten samt för den vackra underhavsvärlden.

Sumpmarken **Palud** är ett ornitologiskt reservat nära Rovinj där det finns över 200 sorters fågelarter och detta är en utmärkt plats för ornitologer och andra fågelvänner. Limfjorden sträcker sig 11 km in i fastlandet och är ett av de vackraste fridlysta landskapen i Istrien. Underhavsvärlden har för dess rika havsfauna förklarats som särskilt reservat i havet. Här finns också den mest kända mussel- och fiskodlingen i Istrien. **Pazinska avgrunden** imponerar med sina grottor, sjöar och hundratals meter höga klippor. Den beskrevs av den store **Jules Vern** i en av hans romaner.

KULTURHISTORISKA ARVET

Istriens historia är väldigt rik. Det finns bevis på att stenåldersmänniskor levde i Istriens grottor under paleolitiktiden och det finns fler än 400 ruiner från brons- och järnåldern. Dessutom återfinns här fascinerade minnesmärken av **Romarnas** urbanisering. **Euphrasius Basilika** är en av de vackraste kyrkorna från tidig bysantid i Europa och ett enastående minnesmärke från bysantiden i Istrien.

I Istriens kultiverade inland finns många medeltida småstäder och befästningar belägna på kullar. Dessutom finns många kyrkor med gamla medeltida **fresker**.

Historia vid varje steg

Amfiteatern i Pula eller **Arenan**, är en av de sex största romerska amfiteatern i världen. Den byggdes under det första seklet, då kejsare Vespazijan härskade, och användes i första hand till gladiatorstrider inför ca 20 000 åskådare. Formen är elliptisk, dimensionen 132x105 m och den är 32 meter hög. Arenan är den största antika byggnaden i Istrien som håller öppet för besökare under dagen. Under varma sommarkvällar blir den en utmärkt plats för pop- och rockkonserter, opera, balett och en årlig filmfestival som ägt rum i amfiteatern under femtio år.

I amfiteaterns källare finns utställningen "Oliv- och vinodling under antiken i Istrien". Här visas olika verktyg som användes för tillverkning av olja och vin samt ett stort antal amforor.

Euphrasius Basilika bär namnet på en biskop från Porec som lät bygga basilikan under 600-talet. Golvmosaiken är av äldre datum men den mest värdefulla mosaiken finns i basilikans apsid. Hela komplexet (kyrkan med ett mittskepp och två sidoskepp, dopfundet, atrium, och forna biskopsbyggnaden) har sedan 1997 sin plats på UNESCO's världsarvlista.

Dvigrad, som ligger på en höjd inom Limdalen nära Klanfanar, är den största ruin-staden. Även om det för länge sedan fanns två borgar i närheten (varav Dvigrad fått sitt namn) har bara ruinerna av en bevarats. De övergavs under pestepidemin på 1600-talet och är idag ett storslaget kulturminnesmärke på 16 000 kvadratmeter.

Nezakcij är en antik stad som ligger fyra kilometer från Pula. Det var Histrenas huvudstad som år 177 f Kr besegrades av Romarna. I ruinerna kan man se spår av forna romerska byggnader och grunder av tidiga katolska basilikor.

St Blaz kyrkan i Vodnjan är den största kyrkan i Istrien. Den har ett kyrktorn som är 60 m högt, det högsta i Istrien. I kyrkan finns mumier av tre helgon och den rikaste samlingen av sakralkonst med 730 konstverk och föremål.

Man får heller inte utelämna **Allén med den glagolitiska skriften** och rader av minnesmärken i sten. Denna finns vid vägen som leder från Roc till Hum och är ett minne av det äldsta slaviska alfabetet; glagoljica. Det finns även många andra sevärdheter som det antika residenskomplexet i viken **Verige** på Brijuni, **Sergijevics triumfbåge**, **Augustus tempel**, **Lilla romerska teatern och Borgen i Pula**, **St Eufemija kyrkan** i Rovinj och det största **Paulinerklostret** i Istrien som finns i Sv Peter u Sumi. Mindre iögonfallande men också unika är **freskerna i St Marija på Skriljinahs kyrka** i Berm och **St Jacob** i Vizinada samt **kazun** - små hus i åkern byggda av sten, Istriens mest kända symbol.

Ett förlovat land för konstnärerna och konstens anhängare

En historiskt rik omgivning är den ideala platsen för olika kultur och konstmanifestationer. Varje juli äger **Pula Film Festival** rum i amfiteatern i Pula. I år fyller festivalen 55 år (www.pulafilmfestival.hr) och hittills har arenan gästats av många artister. Några kända namn är **Luciano Pavarotti**, **Andrea Bocelli**, **Sting**, **James Brown**, **Joe Cocker** och världens mest renomeerade balett- och operatrupper.

De höga historiska murarna i Motovun är ideala kulisser för charmfulla **Motovun Film Festival** (www.motovunfilmfestival.com). Det är en festival som är särskilt intressant för den yngre publiken.

Dvigrads Festival med medeltid musik äger rum i början av sommaren i flera städer. Orgelfestivalen **Organum Histriae** (www.organum-histriae.org) äger rum i några av Istriens städer i mitten av juli.

Klassisk musik utförs årligen i Euphrasius Basilika i Porec, medan Hemortsmuseets lapidarium regelbundet har **jazzkonserter** på sommaren. I konstnärernas stad Groznjan, som är charmfull och vida känd, äger konserter med klassisk musik rum och även festivalen **Jazz Is Back** (www.hgm.hr). Oundviklig är också **Istra etno Jazz** (www.istraetnojazz.com), festivalen där man kan höra framstående jazz- och etnomusiker spela i olika kastell.

Blues och jazz kan man höra på festivalen **Music Nights** i Novigrad (www.novigrad.hr). Punkmusik bjuds på festivalen i Pula, **Monte Paradiso**, och de som tycker om **elektronisk musik** kan njuta på partyn över hela Istrien. Svetvincenat är känd för **Festivalen för dans och pantomimteater** (www.svetvincenat.hr), Umag för kammarteatern **Gyllene lejonet** (www.zlatni-lav.hr) och Pula för internationella teaterfestivaler **PUF och MKFM** (www.ink.hr).

På Brijuni utför **teatern Ulysses** intrikata och avantgardistiska sommarföreställningar. Porec har sedan 47 år tillbaka den internationella utställningen för modern konst **Porecki Annale** (www.culture-vision.com). Speciell är också utställningen **Grisia** i Rovinj, särskilt om man vet att det både är barn och erkända målare som ställer ut sina verk.

Naturparken Dubrova i Labin är en samlarplats för skulptörer från hela världen som samlas på det **Internationella skulptörsymposiet**. I slutet av sommaren är staden Vrsar, där **Dusan Dzamonjas Skulpturpark** finns, värd för **Skulpturskolan Montraker**.

AKTIV TURISM

Istriens milda klimat och avslappnande landskap erbjuder många olika aktiviteter för både inom- och utomhussporter under hela året. Hotellen har sportterränger och vid stränderna finns punkter för vattensporter. Det vilda inlandet i Istrien är idealiskt för äventyr och extrema sporter.

Tennis och cykelåkning-två dominant sportgrenar i Istrien

Tennis var tidigare en dominant sportgren i Istrien och utövas fortfarande av många. På de 430 terränger med jordunderlag som finns kan man spela hela året runt. **ATP tour - Croatia Open** (www.croatianopen.hr) är den mest kända sporttävlingen i Istrien. Den äger rum i stadion nära havet i Umag och dit kommer många kända tennisspelare.

På hela halvön finns omkring 60 cykelbanor som tillsammans är 2 600 km långa. De flesta cykelbanorna leder genom icke asfalterade och pittoreska istriska områden och det vore synd att inte ta del av detta äventyr.

För **promenader** finns det fina promenadstigar över hela Istrien. De flesta ligger vid havet eller går genom skogsområden. Promenader på dessa stigar rekommenderas också som en form av rehabilitering.

Golf

Även om Brijuni hade en av de största golfterrängerna i början av 1900-talet, är golfen i Istrien i utvecklingsstadiet. Enligt utvecklingsplanen för Istriens turism, kommer Istrien snart få ett tiotal nya terrängar (två stycken till första halvåret 2009). Därmed kommer det att bli en golfdestination och särskilt attraktiv för golfspelare från mellaneuropa och Norden.

För hästälskare finns en rad hästgårdar och rancher, ridningen är möjlig att utöva i orörd natur och det finns även ridskolor för dem som vill pröva ridning för första gången.

Adrenalinaktiviteter

Dykning har en lång tradition i Istrien. Dykarcentrum och klubbar finns över hela Istrien och där organiseras även kurser. Det är bara dykare med erfarenhet som har tillåtelse att leda ner besökare till de lockande underhavslokaliteterna.

Istrien har 11 arkeologiska områden under havsytan. Mest känt är det 85 m långa skeppsvraket "Baron Gautsch", ett passagerarfartyg som sjönk 1914 efter att ha seglat på en granat.

Att åka vattenskidor är en unik attraktion såväl för nybörjare som för dem med erfarenhet. Windsurfingälskare lockas av de starka vindarna och havsströmmarna i södra Istrien.

I Istrien kan turisterna undersöka många grottor och särskilt intressant är fördjupningen i Pazin med sina underjordiska sjöar och tunnlar, som genom **Jules Vern** blivit världsberömda. Detta kan man också göra i Cicaria och på andra områden i Istrien eftersom hela regionen är full av grottor och fördjupningar.

För **free climbing** finns det i Istrien nio attraktiva klätterplatser, huvudsakligen omkring Limfjorden och i norra Istrien. **Paragliding** kan man företa sig från fem olika startpositioner och det kan praktiseras hela året om eftersom det är bra väderförhållander. **Paintball** är ett annat adrenalinladdat nöje som finns i nästan alla städer vid kusten.

GASTRONOMISKA VINER

I det Istriska köket finns många traditioner sammanflätade. Det är specifikt, identifierbart, nyttigt och ekologiskt. Måltiden kan inledas med hemgjord rökt skinka och fårost och sedan fortsättas med en tallrik jota eller manestra (grönsakssoppor). Avslutar gör man med fuzi (pasta) med vilt, höns eller stekt fläsk och korv med kokt surkål.

Den gastronomiska höjdpunkten är den istriska tryffelsvampen som tack vare sin höga kvalitet är en av de mest uppskattade i världen. Tryffeln passar väldigt bra med pastarätter, kött och fiskfilé men är också god i vanlig äggröra.

Utmärkta viner och extra jungfrulig olivolja

Olivoljan i Istrien är av exceptionell kvalitet och i regel är den av extra jungfruligt slag. Vid sidan av den rökta skinkan och ost passar den även utmärkt till fisk. Havsspecialiteterna som dominerar är grillad och friterad scampi, stekt guldbrax, kokt peterfisk, blandade musslor i sås, Jacobs hattar (en musselsort) med ost och olivolja, grillad bläckfisk eller bläckfisksrisotto, torkad torsk i sås eller krabbsallad och bläckfisksallad.

Det kreativa Istriska köket

De **utmärkta Istriska vinerna** går bra till dessa maträtter. Till fiskrätterna rekommenderas malvazija från Porec. Till köträtter och *teran* pasta från Motovun samt till efterrätten (fritule eller krostule - en slags friterad deg) passar muskat från Momjan. En särskild specialitet är den Istriska soppan.

Den Istriska tryffeln - en av de mest uppskattade i världen.

I Istrien finns två sorters jord. Vid kusten är jorden röd och i inlandet grå av lera. Tryffeln växer i denna lerjord i den fuktiga ekskogen runt om Motovun, där också floden Mirna flyter förbi. Tryffelns område sträcker sig åt norr till Lanisca, sydöst längst floden Rasa mot Labinområdet och i söder till Pazin. Den vita istriska tryffeln är en av de mest uppskattade i världen. Den plockas på hösten och man rekommenderar att den genast efter plockningen provas i något av de små värden eller på renommerade restauranger i trakten. I den närmaste trakten, på kullarna utmed floden Mirna, kan man ofta hitta den svarta tryffeln. Det finns också andra undergrupper av den vita tryffelsvampen som kan konsumeras både på sommaren och på vintern. Gastronomer kan fortfarande inte komma överens om tryffeln ska anses vara mat eller krydda. Denna ovanliga och till utseendet föga tilltalande "knöl" är dock ett uppskattat afrodisiakum och den intensiva och omisskännliga lukten och smaken har från romartiden till idag förblivit en villkorlös kung inom matlagingskonsten.

Marknad i Livade med tryffelsvamp och jordbruksprodukter

Marknaden i Livade är trots sin specialisering på tryffel och jordbruksprodukter oundviklig för alla som tillverkar matprodukter. Oavsett om det rör sig om vin, olivolja, ost, honung, rökt skinka eller andra ursprungliga istriska kvalitetsråvaror erbjuds här en uppsjö av produkter som besökarna kan smaka av och köpa.

Marknaden pågår under tre veckoslut i september då det också äger rum utställningar samt provsmakning av vin, olivolja och andra istriska ursprungsprodukter.

Uppvisning av de istriska brännvinen

Brännvinstillverkarna visar varje år upp sitt brännvin på ett traditionellt sätt. De flesta finns i norra och mellersta Istrien och uppvisningen äger rum varje år i september i den minsta staden i världen, Hum. Det traditionella istriska brännvinet tillverkas för det mesta av vindruvor och man tillsätter ofta olika aromatiska och medicinala växter eller frukt.

De mest kända brännvinerna är komovice, suruda och biska. Ofta förädlas dem med honung, äkta johannesört, surkörsbär, mentol och valnötter.

Manestra (grönsakssoppe-) festivalen i Fazana

Festivalen för manestra äger rum i Fazana varje år i juli och är ett hedrande av manestra – en kokkonstens evergreen från istriska spisar och värdhus. Det stora urvalet är storslaget: manestra med kikärter, manestra med olika korn, klassisk manestra med pasta och bönor, manestra med fänkål, korngryn, manestra utan fett och jota (surkål och bönor). Alla är olika men oerhört goda, särskilt när den kokas tillsammans med ben från rökt skinka! Kokerskorna i Fazana erbjuder vid dessa tillfällen olika hemgjorda maträtter av pasta såsom fuzi, njoki (små bollar av potatisdeg) eller lasagne.

Tomatsalsafesten i Umag - den 7 augusti 2008

Förutom tennisen är Umag känd för sina tomatproduktstillverkare. Mer än 250 kg pasta, 200 kg tomat salsa, 20 liter olivolja och vin, 100 kg kött, 50 kg lök och en 54 meter lång bakelse tillbereds för de tiotusentals besökare som kommer till Umag på tomatfest. De kroatiska kockarna förbereder tre stora grytor på stadstorget med tomat salsa, bolognesesås och sås med kalkonkött. Uppmärksammade är också bakelserna (den längsta är 54 m lång) och den goda tomatglassen. Bara naturliga ingredienser används dessutom.

Malvazija, teran, muskat

Den istriska Malvazija har funnits närvarande i mer än hundra år och det är den mest kända vinsorten på Istrienhalvön. Dess färg varierar från högul till guldgul, beroende på den teknologiska tillverkningen, åldern och omvårdnaden.

Malvazijans lukt har i första hand en anknytning till johannesbrödträdet blomma. Alkoholhalten är 11,5-13,5 vol% och det är ett medelstarkt till starkt vin, med finkänslig smakdoft och fräsch smak. Det smakar väldigt bra till alla havsrätter som erbjuds.

Teran är Malvazijas motvikt. Teran och dess undergrupp Reforsk är gamla ursprungliga istriska viner. På grund av dess intensiva mörka rubinfärg, kallas detta röda vin för

svartvin. Det har en livlig fruktdoft och en igenkännlig smak. Det passar väldigt bra till något mer kalorifyllda rätter, hemgjord gulasch och vilt.

Istrisk muskat, eller rättare sagt muskat från Momjan, blir av många vinkännare vald till första plats bland istriska viner för dess guldgula färg, intensiva doft av vilda nejlikor och dess speciella arom. Det är torrt och sött och passar bra till bakelser men också till fina maträtter. Det anses ha afrodisiska egenskaper. (Istriens vinkarta på www.istria-gourmet.com).

KURORTER, HÄLSOHEM OCH WELLNESS

Föregångaren till hälsoturismen i Istrien är den kända Istriska kurort (www.istarske-toplice.hr) som finns i skogen kring Motovun. Den var redan på romartiden en känd hälsoort med sina varma, helande källor. Här läks sjukdomar på andningsorganen, sjukdomar av motoriskt slag, sviter efter ben och ledgångsoperationer, några kroniska hals- och hudsjukdomar samt gynekologiska besvär.

St Sefan är huvudvärmekällan och kommer ut ur en klippa som är 85 meter hög. Vattnet är upp till 36 grader varmt. Under de sista åren har det öppnats en mängd väl utrustade hälsocentrum med åtskilliga terapi- och behandlingsmöjligheter. En mängd olika behandlingar ges: till exempel antistressterapi med musik, färger eller aromaterapi, olika bad, iskalla bassänger, solarium, bastu samt hälsobehandlingar och kosmetiska behandlingar. Romersk och istrisk bastu, thai- och shiatsu massage, finska och turkiska bad och bubbelpool med vattenfall och undervattenmassage har blivit en oundviklig del av turisterbjudandet i Istrien.

Några hälsocentrum i Istrien är **Istrian Relax Village** och **Villa Rustica** i hotellen Sol Umag och Sol Koralj i Umag. I Porec finns ett hälsocenter i hotell **Diamant**, i hotell **Croatia** i Duga uvala och hotell **Valsabbion** i Pjescana Uvala nära Pula. Dessutom finns hälsokliniken **Peharec** i Pula där man ofta kan träffa på kända kroatiska och europeiska idrottsmän under återhämtning.

KONGRESSTURISM

För affärskonventioner, kongresser, föreläsningar, workshop och möten erbjuder istriska hotellen i **Umag, Porec, Rovinj, Pula, Rabac, och Brijuni** optimala möjligheter. Video- och audiosystem, simuntalolkning, projektorer för film eller dia samt workshopsalar finns i varje hotell med tre eller fler stjärnor.

NAUTISK TURISM

Längs den istriska kusten, som är 445 km lång, finns 15 hamnar för fritidsbåtar med sammanlagt 3 400 förtöjningsplatser. En av hamnarna finns i Umag, två i Novigrad, tre i Porec, en i Funtana, en i Vrsar, två i Rovinj, tre i Pula och två i Medulin. Hamnarna är öppna under hela året. I de flesta finns bränsle och servicetjänster. ACI marina i Umag och Tehnomont Marina Veruda i Pula har **Blå flagga** som en garanti för tjänster av hög kvalitet och rent hav och kust.

TURISTERBJUDANDE PÅ VINTERN

Turistsäsongen i Istrien sträcker sig allt längre in på våren och lägre fram på hösten. Detta beror på olika program och innehåll som grundar sig på traditionella seder och ursprungliga produkter. Särskilt förekommande är dessa i halvöns inland.

Tryffeldagarna börjar i norra Istrien i september och under tre månader pågår nästan varje vecka olika marknader, festivaler och utställningar av tryffelsvampen. Förutom smakprovning av rätter med tryffel, betygsätter man och väljer den största och finaste tryffeln samt organiserar tryffelsvamplockning i Motovunskogen.

Vinvägarna, som är inritade på en karta för Istriens vinkällare och små värdhus, förenar erbjudanden från 85 vintillverkare. Särskilda beteckningar har givits åt källare med större vinerbjudande och modern teknologi, källare som vunnit priser och också till lantvärdshus med ursprunglig vintillverkning. Överallt längs med de istriska vägarna finns vägskyltar som visar vägen till de bästa vintillverkarna.

Vinistriem är en vinfest men också en internationell utställning för vin- och vinutrustning. Den äger rum i Porec i slutet av april varje år (www.vinistra.hr).

Öppet hus i lanthushållen syftar till att främja det specifika traditionella istriska köket. Istriska hushåll öppnar då sina dörrar under en söndag i november.

Bokmarknaden i Istrien i december samlar varje år en mängd bokförläggare och författare från hela världen.

Handmade festival är en hantverksmarknad i Pula som varje år besöks av allt fler besökare.

Sista veckan i december är de Istriska städerna, särskilt Pula, reserverade för nöjesprogram inför jul och nyår. Det nya året firas in både på hotellen men också på många stora torg i städerna.

Från maskerad till Jules Verndagen

I februari är det dags för Alla hjärtans dag och detta är också maskeradsäsongen. De mest kända är maskeraderna i Buzet. Maskeradbalererna äger rum på torg, i hotell och klubbar i de flesta städer.

På vintern kan man också besöka många museer. Det finns mycket att se eftersom Istrien har ett rikt historiskt arv. I Istriens gallerier öppnas flera foto- och konstutställningar och de högtidliga konstinvingarna är intressanta.

Aprilfestivalen "Rikedomen vi fått genom sång" i Buzet gästas av sånggrupper från Istrien och Kvarner. I den lilla staden Roc äger majfestivalen **Med dragspel i Roc** rum. Där samlas dragspelsspelare som spelar på "triestina". Pazin är i juni värd för den allt mer populära **Jules Verne dagen**.

DET INVESTERAS ALLT MER I LOGIKAPACITETERNA

Istrien kan under en dag ta emot omkring tvåhundra tusen gäster fördelat på sina hotell, campingplatser, agroturism, lägenheter och klassiska privata logi.

I den Istriska turismens **huvudplan** för år 2004 till 2012 finns det medräknat en investering på 3 miljarder euro i den privata och allmänna sektorn. Betydelsefulla investeringar kommer även att ske i den allmänna sektorn under de närmaste fem åren eftersom man planerar att förnya infrastrukturen på Istriens öar.

Logikapaciteternas kvalitet har förbättrats avsevärt

Hotellföretaget Istraturist har tre hotell med fyra stjärnor. Dessa är **Sol Aurora, Sol Koralj och Sol Umag**, alla tre i Umag.

Hotellföretaget Riviera har hotellet **Diamant** i Porec med fyra stjärnor och hotellföretaget Plava Laguna har nyrenoverade **Albatros all inclusive, Villa Laguna Galijot och Laguna Park**.

Hotellföretaget Maistra har två hotell med fyra stjärnor i Rovinj: **Eden och Istra** och företaget kommer i år att investera nära 600 miljoner kuna för renovering.

Hotellföretaget Arenaturist från Pula har hotellet **Histria** med fyra stjärnor i Pula och hotellet **Medulin**, också med fyra stjärnor, i Medulin.

Hotellföretaget Rabac har hotellet **Lanterna** med fyra stjärnor i Rabac. Dessa företag och också några mindre företag kan också erbjuda logi i våningar och campingplatser som många redan har fyra stjärnor.

Bland de små familjehotellen finns **Angelo d'oro** i Rovinj som har fem stjärnor och är bäst utrustad. Här är också **San Rocco** i Bertonipla med fyra stjärnor, samma antal som **Villa Letan** i Peroj har.

Agroturismen allt mer omtyckt

Agroturismen har, i första hand för dess ursprunglighet och kvalitet, blivit ett allt mer omtyckt turistmål för både utländska och inhemska turister. Agroturismen är mest utvecklad i Istrien och det beror på att det där finns gynnsamma naturförutsättningar. Det rör sig till exempel om det hälsobringande klimatet, att det inte förekommer buller, finns mycket relativt orörd natur samt att byggkonsten och det sociala kulturarvet är väl bevarat.

Utveckling av den lantliga turismen

Det gastronomiska erbjudandet är en viktig faktor i det lantliga turisterbjudandet och det finns ett nät av restauranger med ursprungligt köket (nästan en på varje ort). Dessutom finns det fyra vinvägar: Bujstina, Buzestina, Porestina och Vodnjanstina. De flesta byar har bra vägkommunikationer, ett utvecklat telefonnät och mobiltelefonnät och i närheten finns affärer, post och läkare.

Det finns stigande tendenser hos den lantliga turismen, vilket har lett till att det nu finns omkring åttio lantliga turistobjekt (www.istra.hr/agroturizam). En del objekt erbjuder bara logi med frukost men det finns även små lantliga hotell och lantliga hus samt populära *stancija*. Förutom logi och utmärkta gastronomiska specialiteter har gästerna där möjlighet att arbeta i vingården, prova druvplockning och tillverka must. De kan också prova mjölkning eller tillberedning av istriska fuzi eller makaroner.

Villor med bassänger och fyr torn

Villor med bassänger är en trend och det finns allt flera. Den förstaklassiga arkitektoniska formgivningen är särpräglad. Det är gamla istriska stenhus som fått stå som förebild men inredningen är lyxig och trädgården har bassäng.

Logi i fyr torn såsom den i **Porer**, på klippan med samma namn sydväst om udden Kamenjak, blir en allt större hit.

Privat logi

Privatrum och lägenheter står för omkring 35 000 bäddar eller 15 procent av den totala logikapaciteten i Istrien. De flesta finns i Rovinj, Porec och Medulin.

KÄNDA PERSONER

Flera kända personer beundrade Kroatien och många vistades i Istrien. **Dante Alighieri**, den italienska författaren, nämner Pula i den "Gudomliga komedin" och man förutsätter att han vistades i Pula. **Giacomo Casanova**, den kände älskaren från Venedig, hade med sig vackra minnen på kvinnor och vin från Vrsar. **Paul Kupelweiser**, den österrikiske industrialisten, köpte 1893 Brijuni som han byggde om till vilohem för kejsarens familj och medlemmar av den högre samhällsklassen. Den kände bakteriologen **Robert Koch** bekämpade i början av 1900-talet malaria på Brijuni, och också den tyske författaren **Thomas Mann** besökte ön.

Pula och Porec vistades av den italienska diktaren **Gabriele D Anunzio** och i Pula levde under en tid den irländska författaren **James Joyce**.

Josip Broz Tito, som efter andra världskriget lyckades kvarhålla Istrien i det nya Jugoslavien, älskade att komma hit på semester. Han vistades för det mesta på Brijuni där han gästades av diverse statsmän och personer från jetseten och han besökte regelbundet filmfestivalen i Pula.

Brijuni besöks regelbundet sedan de senaste åren av bland andra **prinsessan Caroline Ranieri** med familj, **Naomi Campbell**, **Flavio Briatore**, **Slavica** och **Bernie Ecclestone**.

TRAFIKFÖRBINDELSER

Från Slovenien kommer man till Istrien genom tre gränsövergångar (Plovanija, Kastel och Pozane). Från kontinentala delen av Kroatien och från länet Primorsko-goranska kommer man genom tunneln Ucka.

Tack vare motortrafikleden det **Istriska y:et** är det bara en och en halv timmes körväg mellan områdena längst ut i norra och södra Istrien. Sista sträckan av motortrafikleden är färdigbyggd och Pula, som är Istriens största och sydligaste stad, är nu förbunden med den kroatisk-sloveniska gränsövergången i Dragonja och med länet Primorsko – goranska.

Till Istrien kan man också komma med flyg. Det kroatiska flygbolaget Croatia Airlines har reguljära linjer från **flygplatsen i Pula** och det finns förbindelser till de flesta destinationerna i Europa. Det finns också enstaka lågprisflygbolag och särskilt på sommaren är chartertrafiken till flygplatsen i Pula av vikt. En mindre flygplats finns i Vrsar, på sommaren är den öppen för internationella flyglinjer, medan Medulin har en turistflygplats.

NYHETER ÅR 2008

Kempinska hotell Adriatic i Savudria

I Savudria nära Umag byggs ett nytt lyxhotell med 5 stjärnor: **Kempinska hotellet Adriatic**. Öppningen planeras till sommaren 2008. Detta är ett hotell med 186 rum och våningar, en danssal som rymmer 300 personer samt konferenscentrum med utsikt över havet. Gästerna kommer att ha en golfbana med 18 hål och en golfklubb till förfogan. Till detta kommer olika restauranger, en lounge och kaffebarer, en privat badstrand, marina och ett lyxigt spacentrum. Hotellets ledning har föränmält seglingstävlingar, golfturnering och hälsoseminarium. I hotellets kapell kommer också vigselförättningar att äga rum.

Exklusiva resort Zona Monte Mulini

Turistkomplexet **Zona Monte Mulini**, nära Rovinj och den hundraåriga skogen Gyllene udden, kommer att stå färdig år 2008. Denna exklusiva resort med våningar och fyra eller femstjärniga hotellrum kommer tack vare det mångfaldiga innehållet att bli den mest betydelsefulla företrädaren för turismen i Rovinj. Här blir det väsentliga nämligen själva upplevelsen och tjänster av toppstandard. Zona Monte Mulini kommer att ha tre alldeles nya hotell av förstaklassig kvalitet: hotell Park, hotell Monte Mulini, hotell Lone och hotell Eden - som nyrenoverades år 2006. Alla objekt kommer att vara öppna under hela året och kommer att ha en nytt innehåll, några av dem rena nyheter för den kroatiska turismen (www.maistra.hr).

Man har börjat bygga Marlere Golf LD

Bygget av Marlere Golf LD - en golfbana med 27 hål, ett hotell med 5 stjärnor och 160 rum, hälsocenter och spa samt kasino och extra logikapaciteter - påbörjas år 2007. Det bedöms att investeringen är värd över 130 miljoner euro. Marlera Golf LD är inte bara en av de största turistiska greenfield investeringarna i Kroatien utan också ett exempel på den ekologiska medvetenheten hos investerarna.

Marinan i Novigrad renoveras

Marina Novigrad finns i Novigrads hamn, en av de bäst skyddade i Adriatiska havet, och kommer att renoveras färdigt till sommaren 2008. Den kommer att ha 365 förtöjningsplatser och olika innehåll för en behaglig vistelse för nautiker under hela året.

SAGOR, LEGENDER, MYTER

Istrien - jättarnas land

En gammal legend säger att det för länge sedan, innan människor hade befolkat Istrien, bodde jättar i Mirnadalen. Huvudjätten var jätten Dragonja (det är namnet på istriens flod som finns längst upp i norr) som också kallades för jätten Orac. Han plöjde en plogfåra från Cicaria mot havet och genom plogfåran började det flyta vatten. Jätten Dragonja gav floden namnet Mirna och efter det byggde jättarna en rad städer; Motovun, Vrh, Sovinjak, Oprtalj, Završje, Roc och Groznjan i Istrien. Jättarna var så stora att de kunde räcka varandra verktygen medan de arbetade på var sin kulle. Enligt legenden blev det kvar lite sten när de byggt färdigt och det var så Hum, den minsta staden i världen, blev till.

I de istriska legendernas skattkammare finns också en som påstår att jätten Gorazd, son till jätten Dragonje, lever än idag och gömmer sig i de istriska skogarna.

Legendfest mot biskopens förbannelse

Staden Pican, inte långt från Pazin, häver en gammal förbannelse genom manifestationen "Legendfesten". Det var en biskop som förbannade staden så att den skulle bli bortglömd och inte utvecklas, efter att stadens invånare felaktigt hade

anklagat och fördrivit honom från staden. Under Legendfestivalen i Pican äger olika föreställningar, sketcher, workshop och föreläsningar rum på fem olika lokaliteter i staden. Besökarna kan lära sig någonting om Istrien, dess seder, legender, sagor och samtidigt också ha roligt. Diskussioner äger rum under bar himmel. En typisk temadiskussion på denna festival var "Hur uppstår en saga?". Det råder inget tvivel om att Pican har blivit en plats där alla kan stärka fantasin!

VI REKOMMENDERAR - PERMANENTA UTSTÄLLNINGAR

Batana- en spegelbild av kustlandet och sjöfartsarvet i Rovinj

Eko-museet i Rovinj: "Batana som hus", är tillägnat fiskebåten med samma namn och det lokala samhället som hade batana som sin symbol. Batana är en traditionell båt med den största spridningen i Rovinj. Museet framställer nu batana som en levande bärare av kustlandstraditionen och en länk som varje dag förbinder de lokala invånarna. Invånarna i Rovinj består nämligen av olika etniteter; de italienska minoritetsinvånarna och de kroatiska majoritetsinvånarna (www.batana.org.)

Utställning om Österrike-Ungerns flotta i Novigrads Gallerion

Den permanenta utställningen "Vår Österrike-Ungerska flotta" finns i "Gallerion" i Novigrad. En plats som i framtiden kommer att bli museum och tillägnas utforskningen av den inhemska och internationella sjöhistorien samt traditioner inom programmet STADEN-MUSEUM i Novigrad (www.kuk-marine-museum.com.)

EKO-ETNO

Uppvisning av boskarinen

Boskarin är istriska namnet på den nötboskap som finns i Istrien. Det fanns särskilt många på 1960-talet - mer än 60 000 boskap – men idag finns bara några hundra. Det är ett fredligt djur som användes till plöjning och dragning. Boskarin var uppskattat för sin tålighet, enkelhet och för att det anpassade sig väldigt bra till klimatet i Istrien. Kons medelvikt är 480 kg och oxens 700 kg. På hornens spetsar brukade ägarna sätta bollar av mässing som skyddade mot eventuella skador. Boskarin har förblivit en av det rurala Istriens symboler. I Kanfanar, inte långt från Zminj, äger det varje år rum en uppvisning av boskariner. Som en illustration kan det nämnas att den tyngsta boskarinen på uppvisningen år 2005 vägde 1172 kg!

Hommage till den istriska geten

På kommunens dag i Sventvincent äger det traditionella valet av "Bästa geten" rum. Tillsammans med boskarinen är den en oundviklig symbol för Istrien. Getterna betygsätts i tre kategorier: den bästa istriska geten, den vackraste geten och den mest sympatiska geten. De får alla tre ett pris i form av en krans av murgröna runt halsen.

Det mest intressanta programmet innehåller också mjölkning av getterna, vilket besökarna är välkomna att försöka sig på.

BLÅ FLAGGOR

ISTRATURIST UMAG d.d.

1. Badstranden Kanegra
2. Badstranden Savudrija
3. Badstranden Polynesia
4. Badstranden Katoro
5. Hotellet Auroras badstrand
6. Badstranden Laguna-Stella maris
7. Badstranden Punta
8. Badstranden Kanova

LAGUNA NOVIGRAD d.d.

9. Campingplatsen Maredas badstrand
10. Campingplatsen Sirenas badstrand
11. Hotellet Maestrals badstrand

PLAVA LAGUNA d.d POREC

12. Naturistcentrumet Ulikas badstrand
13. Hotellet Lagunas badstrand, Materada
14. Hotellet Bellevues badstrand
15. Hotellet Galijots badstrand
16. Hotellet Parentiums badstrand
17. Hotellet Lotosis badstrand
18. Hotellet Delfins badstrand
19. Campingplatsen Zelena lagunas badstrand
20. Campingplatsen Bijela uvalas badstrand

STADEN POREC

21. Badstranden Spadici, Materada
22. Badstranden Donji Spadici
23. Badstranden Gradsko kupaliste Porec

POREC RIVIERAN

24. Badstranden Valeta, AC Lanterna
25. Badstranden Crnika, Lanterna
26. Badstranden Galeb AC Solaris

- 27. Badstranden Borik
- 28. Badstranden Oliva
- 29. Badstranden Brulo
- 30. Campingplatsen Istras badstrand, Vrsar-Funtana
- 31. Badstranden Vala, Vrsar

MAISTRA d.d. ROVINJ

- 32. Campingplatsen Valkanelas badstrand, Vrsar
- 33. Turistområdet Belvederes badstrand, Vrsar
- 34. Campingplatsen Porto Soles badstrand, Vrsar
- 35. Naturistcentrum Koversadas badstrand, Vrsar
- 36. Badstranden Sv. Andrija Crveni otok, Rovinj
- 37. Badstranden Zabavni centar T.N Villas Rubin, Rovinj
- 38. Campingplatsen Polaris badstrand, Rovinj
- 39. Badstranden TN Amarin, Rovinj
- 40. Campingplatsen Vestars badstrand, Rovinj

INDUSTRIAL PROJEKTS d.o.o.

- 41. Badstranden Bival

KOMUNALAC FAZANA

- 42. Badstranden Djecije igraliste

ARENATURIST d.d.

- 43. Badstranden Ambrela
- 44. Badstranden Brioni
- 45. Badstranden Histria

STADEN LABIN

- 46. Badstranden Maslinica

RABAC d.d RABAC

- 47. Badstranden Lanterna
- 48. Badstranden St. Andrea
- 49. Badstranden Girandella

EN PERSONLIG SKATTKAMMARE AV MINNEN

Stiliserade guldsmycken

Guldsmycken med stiliserade istriska symboler och den glagolitiska skriftens bokstäver (som är skyddade vid det kroatiska Stadsverket för skydd av intellektuell besittning) kan

köpas i staden Sventvincent. Denna oerhört vackra detalj drar till sig uppmärksamhet och är av enastående värde.

En skala av tryffelprodukter

Förutom den vita och svarta tryffeln är också konserverade tyffelprodukter, olivolja med tryffelarom, fårost med tryffel och istrisk rörsvamp efterfrågade och uppskattade. Ett stort sortiment av gastronomiska specialiteter kompletteras av ett intressant vinutbud. Man erbjuder de bästa istriska vinerna och andra renommerade vin.

LÄNKTIPS

www.istra.hr; www.istra-gourmet.com; www.bina-istra.hr; www.airport-pula.com;
www.croatiaairlines.com; www.hznet.hr; www.venezialines.com; www.istra.com,
www.pulainfo.hr, www.mara-istra.hr, www.baredine.com; www.astro.hr;
www.teniski-savez-istre.hr, www.zigantetartufi.com; www.histriafestival.com;
www.natura-histrica.hr; www.pulafilmfestival.hr; www.motovunfilmfestival.com;
www.organum-histriae.org; www.hgm.hr; www.istraetnojazz.com; www.novigrad.hr;
www.svetvincenat.hr; www.zlatni-lav.hr; www.ink.hr; www.culture-vision.com;
www.croatiaopen.hr; www.istarske-toplice.hr; www.vinistra.hr; www.istra-gourmet.com;
www.pp-ucka.hr; www.np-brijuni.hr; www.kuk-marine-museum.com
www.batana.org

KVARNERREGIONEN

Kvarner är en turistdestination som ligger geografiskt väl till. Det är nära till de länder som många av Kroatiens turister kommer ifrån och lättillgängligt från hav, land och luft. Kustlandet, öarna och bergen - tre helt olika naturmiljöer på ett relativt litet avstånd - gör att turisterbjudandet i Kvarner är väldigt mångfaldigt. Allt detta ser man i de många och kvalitetsmässiga turisterbjudanden. De vilar dessutom på en rik, 165 år gammal, hotelltradition och långa kulturhistoriska anor. Naturresursernas och det kulturhistoriska arvets mångfald och rikedom utgör en viktig komparativ fördel för Kvarner. Inom regionen har man samtidigt vinnlagt sig om att anpassa sig till den moderna turisten och erbjuda möjligheter till ständigt nya erfarenheter och upptäckter.

Den nya länsplanen för turismens utveckling av Kvarnerområdet delar regionen i fem delområden. Ett är öarna Rab, Krk, Cres och Losinj, nästa är rivierorna kring Opatija respektive Crikvenica-Vinodol, följda av Rijeka med omnejd samt bergsområdet Gorski kotar (www.kvarner.hr).

NATURARVET

Den varierade och rikliga växt- och djurvärlden är känd och uppskattad i Kvarner. Med omkring 2 700 växtsorter, varav många sällsynta endemiska sorter, är floran i Kvarner en av de mest omfattande i Kroatien.

På ön Krk är omkring 1 500 växtsorter förtecknade, detta gäller i stort sett också för växterna på ön Cres och ön Losinj. Gäster och besökare kan njuta av tallskogen och pinjetrådets doft och vällukterna från salvia, rosmarin, lager, myrten. Dessutom finns naturligt växande läckerheter som kastanj, fikon, oliver, olika frukter från skogen och särskilt de olika svampsorterna.

I Kvarnerregionen finns 73 procent av alla vattendjur och 87 procent av kräldjuren i Kroatien. Ön Krk är, med sina 30 procent autoktona vatten- och kräldjur, den ö som har det största antalet kräldjurarter i Medelhavet. Av de 114 fågelarter som i Europa betecknas som hotade återfinns hela 83 arter inom Kvarnerområdet. Ett ekologiskt centrum "Caput Insulae", bildat år 1993 i orten Beli på ön Cres (www.supovi.hr), försöker ordna det långsiktiga skyddet för gåsgamen - en av de fyra sorters gamar som fortfarande finns i Europa.

Brunbjörnar finns i Gorski kotars skogar och en särskild attraktion i havet är munksäl och den av gourmander uppskattade scampin från Kvarner. I havet runt öarna Cres och Losinj finns också ett skyddat habitat för delfiner, som gäster och besökare kan "adoptera". Därmed ger man stöd till den systematiska skyddsaktion som pågått sedan 1987, med syfte att forska om delfiner och hav för att skydda alla hotade arter.

NATIONALPARKER, NATURPARKER OCH RESERVAT

Nationalparken Risnjak med centrum i Crni Lug nära Delnice, har 6 400 hektar skog. Här hittar man ett trettiotal specifika växtgrupperingar, en 4,2 km lång skogsstig, vandrarhem, restaurang och logi och är en särskild attraktion i Kvarnerregionen (www.risnjak.hr). **Bergsmassivet Ucka** som utsprider sig både i Istrien och Kvarner, med Istriens högsta punkt (Vojak, 1 396 meter), döljer en mängd skyddade växt- och djursorter. Det har därför utsetts till naturreservat (www.pp-ucka.hr). Med sin alp- och Medelhavsväxlighet, inklusive de hälsobringande växterna, är Uckas toppar ett verkligt floristiskt förlovat land. Det är endast på Uckas bergkarm som man kan hitta **Uckas lilla klocka**. Färgglada fjärilar, olika insekter och kräldjur, örnar, stengetter, hjortar, rådjur, rävar, harar och någon enstaka björn är bara några exempel på de djur som återfinns på Ucka. Berget har också över hundra spelologiska objekt - mest avgrunder och mindre grottor. Naturreservat är Bijeles och Samarske stijen, Mrkopalj, geomorfologiska reservatet Vrazji prolaz och Zeleni vir, Skrad, Debela Lipa-Veliki Rebar, Lokve, steneksskogen i Glavotok på ön Krk och skogen Dundo på Rab. På öarna Cres, Krk och Prvic finns det ornitologiska reservat.

DET KULTURHISTORISKA ARVET

Kvarners utomordentligt intressanta och innehållsrika kulturhistoriska arv har medverkat till uppkomsten av olika typer av turism som till exempel etno-, sakral- och kulturturism. I Kvarner finns totalt 278 skyddade kulturminnesmärken, varav 117 är sammanhållna historiska helheter och 161 enskilda historiska byggnader och komplex.

Ett av det mest uppmärksammade minnesmärkena är Bascanska ploca, en stentavla som är ett viktigt dokument över det kroatiska språket. Den är gjord omkring år 1100 och skriven vid övergången från den runda till den kantiga glagolitiska skriftstilen. Glagoljica användes för olika kyrkotexter och texter för kyrkoceremonier, även i vardagligt socialt liv, liksom i de juridiska dokumenten som Lagkodexen från Vinodol, Vrbnik och Krk.

Det finns flera vallfartsplatser tillägnade Madonnan, bland annat den på Trsat ovanför Rijeka, en av de äldsta i världen. Där vaktade man Jesus från Nazaret födelsehydda mellan år 1291 och 1294 (www.tz-rijeka.hr).

KONGRESSTURISM

Kvarner är en viktig kongressdestination i Kroatien. I 42 hotell finns det mer än 120 salar för möten och konferenser med nära 14 000 sittplatser och den mest moderna utrustning. Opatjarivieran kan erbjuda 20 objekt för kongressturism, Rijekaregionen

fyra hotell, Crikvenicaregionen fem hotell, regionen Novi Vinodolski två hotell, ön Krk tre hotell, ön Rab ett hotell, ön Losinj fyra hotell och i Gorski kotar tre hotell.

EVENEMANGSTURISM

Evenemangsturismen är en viktig anledning till att gästerna besöker regionen under hela året. Genom en mängd evenemang vill man förlänga säsongen och utvidga turisterbjudandet. Manifestationerna har anknytning till kultur (musikfestivaler, konserter, utställningar, tävlingar), sport (segeltävlingar, bergs- rally, motorkross, vattenskidåkning, fallskärmschoppning) och tradition (karnevaler, folklöre, gastronomi, skytte). Men det finns också manifestationer som är förknippade med olika frukter i naturen som till exempel Marunada, Körsbärsdagarna, Sparrisdagarna eller Dagarna för naturens frukter.

Karnevalen i Rijeka - en av de största i Europa

Evenemangsturismens erbjudande börjar i januari och februari med karnevalperioden. Denna avslutas med en av de största karnevalen i Europa: Karnevalen i Rijeka.

Städerna Rijeka och Novi Vinodolski är medlemmar i den Internationella föreningen för karnevalstäder, ett bevis på att detta turisevenemang har sina rötter i en långvarig tradition. Den infattar också en mängd andra traditionella manifestationer som till exempel zvoncarski (masker med olika djurmotiv) på området Kastav och Matulji, Mune och Zeljane till Balinjerada (karnevalen med hjul) i Opatija, Internationella karnevaldagen och Barnens karneval (www.ri-karneval.com.hr).

Det finns också andra sport- gastro- och nöjesmanifestationer som blir allt fler ju närmare påsken och försäsongen man kommer. Särskilt på sommaren blommar de ut i ett fyrverkeri av tilldragande turistiska sommarevenemang.

Fiskarnätter äger rum i de flesta turistorterna, dessutom festivalerna Musikkvällar i Osor, Sommarföreställningar och Festivalen i Krk, musikkvällarna i Rab och musikkvällarna i Lubenice. Andra evenemang är Sommar i Frankopan i Kraljevica, Internationella sommarkarnevalen i Novi Vinodolski, Liburnia jazz festivalen i Opatija, Sommar i Kastav, Riddarspelen i Rab, Naturens frukter i Gorski kotar och Musikedagarna i Mali Losinj.

Årets avslutning för alla evenemang i regionen är enligt tradition den internationella tävlingen för underhavsfsike i Mali Losinj som pågår under fyra dagar.

NAUTIK

Den nautiska turismen har tjugotvå hamnar, av vilka 14 är marinor med 3 004 förtöjningsplatser i havet och 1 766 förtöjningsplatser på land. Infrastrukturen för den nautiska turismen i Kvarner grundar sig på utbildning och nöje. Till nöjesdelen hör

charter service, organisering av kryssningar, turistiska segeltävlingar och till utbildningsdelen hör bra seglingskurser och förarintygskurser.

WELLNESS OCH HÄLSOTURISM

De sista två åren har det investerats mest i wellness eftersom detta har blivit en trend inom turismen. Därför har Kvarner idag diverse wellnessprogram med 19 inomhusbassänger och fyra utomhusbassänger, 23 bastur, två biobastur, sju ångbad och många massagesalonger samt kosmetiska salonger men också lokaliteter med läkande lera från havet.

Av särskild vikt är två sjukhus för medicinsk rehabilitering – Thalasotherapija i Opatija och Crikvenica. Thalasotherapia i Opatija har ett nyöppnat "Wellnesscentrum"- ett av de viktigare wellnesscentren i Opatija och hela Kvarner - och ett nytt hotell som i också har wellness är Hotell Chorintia i Baska på ön Krk.

I Lovran öppnades i slutet av år 2005 den första SPA-Wellnessakademin i Kroatien där man utbildning personal för detta särskilda segment i turisterbjudandet.

CYKELTURER OCH PROMENADVÄGAR

Erbjudandet för cykelturer har utvecklats intensivt från år 2000 då megaprojektet "Radio och TV Bavarierens vårcykeltur på Kvarners öar " realiserades i Kvarner. Antalet cykelbanor och turer är i ständig ökning och sprider sig över allt större områden i Kvarner. Om detta berättar också cykelbanornas olika namn: "Genom gamla städer i Liburnia", "Zvoncarernas stigar", "Rivijeran Opatijas bergstur", "Genom området Kastav", "Runtom Rijecinas källa", "Rivieran Crikvenicas inland", "Genom området Vinodol", "Frankopans kastell", "Genom Losinj och Cres", "I gåsgamens kungarike", "Bönders och herdas stigar på ön Krk", "Genom Kalifront och Lopar på ön Rab", "Stora turen i Gorski kotar", "Sjöarna i Gorski kotar", "Den intima stigen".

Eftersom det finns omkring trettio skyddade områden i Kvarner och mer än hundratals kommer att bli skyddade, är promenadstigarna för den ovanliga, endemiska växt-och djurvärlden en särskild turistattraktion i Kvarner. Promenadstigarna genom skogen vidrör ofta underjordiska områden. Särskilt kända är gångvägarna längst havet som kallas "lungomare" på Opatijas riviera.

VINTERNS PROGRAM

Turisterbjudandet i Kvarner är varierat också på vintern eftersom berg och hav finns nära. På ena sidan finns kustlandet och öarna och på andra sidan finns bergen.

Hotellbassänger med varmt havsvatten vid kusten och snö i 20-30 km avlägsna Gorski kotar är specifikt i turisterbjudandet. Skidorten närmast havet är Platak, beläget 26 km från Rijeka med 9 000 meter långa iordningställda skidbanor, fyra skidliftar och en stollift (<http://76.163.23.87/-skijaliste.platak>).

Området Mrkopalj, på terränger som finns i Begovo Razdolje, har en 400 meter lång ankarläpplift och bana som är 1 000 meter lång. Skidorten Celimbasa har en 2 850 meter lång bana med släplift som är 720 meter lång.

I biatlon centret Zagmajna gör man iordning en extra fyra km lång bana. Skidcentrumet Rudnik i Trsce har två banor för alpinskiidåkning (800 och 1 300 meter) och möjlighet för längdåkning och pulkaåkning.

Delnice, på berget Polane, har banor för alpinskiidåkning, längdåkning och en släplift. Ravna Gora har banor för längdåkning. Bjelolasica, som finns 800 meter under den största toppen i Gorski kotar, är Kroatiens olympiska centrum, det största vintersport centret i Kroatien. Där finns skidbanor som sammanlagt är 6 000 meter långa, tre stollifter och tre släpbanor (www.gorskikotar.hr).

GASTRONOMI

Den turistiska traditionen och områdets mångfald har satt sin prägel på den gastronomiska kvaliteten. Olika rätter och specialiteter från kustlandet, öarna och området Gorski kotar är sammanflätade. Allt från kvalitetsmässiga fiskar, musslor och kräftor till specialiteter från bergsområdet och specialiteter av viltkött kan man smaka på. En särskild plats i det gastronomiska erbjudandet har dock husmanskosten, där maträtter från vissa områden kommer till uttryck.

De gastronomiska manifestationerna är populära, de är sammankopplade med dagarna för kastanjer, körsbär och sparris i Lovran eller oliver i Punat på ön Krk. I lokala världhus, krogar och restauranger erbjuds husmanskosten allt oftare.

RELIGIONTURISM

Den gudomliga inspirationen i detta område är grunden för religionsturismen i Kvarner. Påven Johannes Paulus II vallfärd till Gospa Trsatska (Madonnan på Trsat) under hans tredje besök till Kroatien innehar hedersplatsen.

Själva Trsat, där votivgåvor från många generationer sjömän och deras familjer lämnats till Svetiste Majke Bozije (Madonnans heliga plats), är en mytisk plats för invånarna och besökarna.

Marijin Trsat (Marias Trsat), Majka Bozija Svetogorska (Svetogorska Madonna), Gospa Zalosna (Ledsna Madonnan), goranske Marijine crkve (Madonnans kyrkor i bergen), Gospe otoka Raba (Madonnan på ön Rab), krcke Marijine crkve (Madonnans kyrkor i Krk), creske i losinjske Marijine crkve (Madonnans kyrkor på ön Cres och ön Losinj), Gospa Lurdaska i Rijeka (Lourdes Madonna i Rijeka), rijecke i opatijske Marijine crkve (Madonnans kyrkor i Rijeka och Opatija), crikvenicka i vinodolska Marijina crkve (Madonnans kyrkor i Crikvenica och Vinodol), domkyrkor i Rijeka, Krk, Osor och Rab, kloster, små kyrkor, kapell, serbisk-ortodoxa kyrkor och synagogan i Rijeka har alla sin plats i religion- och kulturturismen.

TRAFIKFÖRBINDELSER OCH TRANSPORT

Eftersom Kvarner till största delen ligger vid kusten är havstrafiken av betydande värde. Mittpunkten är hamnen i Rijeka med godsterminaler och passagerarterminaler. Internationell betydelse har hamnen Mali Losinj, medan de andra hamnarna huvudsakligen är lokala och bara tidvis använda för turism.

För turismen finns färjelinjerna **Brestova-Porozina** och **Valbiska-Merag**, som förbinder fastlandet och ön Krk med öarna Cres och Losinj, och den frekventa linjen som förbinder ön Rab med fastlandet, **Jablanac-Misnjak**.

Från och med november år 2007 kommer den nya färjelinjen **Lopar (Rab)-Valbiska (Krk)** som förbinder Lopar på ön Rab med ön Krk, dagligen att åka två gånger under vintern och fem gånger under sommaren.

Järnvägstrafiken har två järnvägslinjer av internationell karaktär, mot Ljubljana och Zagreb, i och med att linjen Zagreb-Rijeka är del av den internationella trafikkoridoren Budapest-Zagreb-Rijeka.

Det finns två internationella flygplatser, på ön Krk och på ön Losinj samt sportflygplatsen på Grobnik och en landningsplats för flygplan på Unije.

NYHETER ÅR 2008

Byder resort är ett lyxigt våningskomplex, till ett värde av 20 miljoner euro. Det kommer att ha 51 våningar med sammanlagt 250 bäddar och wellnesscentrum. Det öppnas i Malinska under Påsken 2008. Nya **boutik hotellet Kastel**, med fyra stjärnor, kommer att öppna sina dörrar i Kastav år 2008.

BASKA HOTELLEN öppnar sina hotellvåningar i Baska under juni år 2008. **Hotel Pinia**, tre km från Malinska och bara 50 m från havet, har utvidgat sina kapaciteter med 50 bäddar. Det öppnas i maj eller juni år 2008.

Nya lant-etno hotellet i Tribalj öppnas år 2008.

Ny kategorisering

Komplexet i Novi Vinodolski har kategoriseringen fem stjärnor. Novi resort har sammanlagt en kapacitet på 1 500 bäddar i våningar och hotell och det finns också affärer, restauranger och olika nöjesevenemang.

Hotell Ambasador i Opatija, med fem stjärnor, har fått ett nytt wellness & spa centrum med en sammanlagd yta av 1 300 m².

Hotell Aurora, i Mali Losinj, har fyra stjärnor, wellness & konferenscentrum.

Hotell Kristal och Villa Ambasador i Opatija har efter ombyggnaden fått fyra stjärnor.

Hotell Marina i Moscenicka Draga har fyra stjärnor och olika wellnessprogram. Tidigare logi Neboder i Rijeka har fått ny kategorisering och är nu **hotell Neboder** med tre stjärnor.

Hotell Kimen, Cres, renoveras och man väntar ny kategorisering, istället för två stjärnor förväntas tre stjärnor.

Hotell Bristol, Opatija har öppnat ett nytt spa&beauty hörn med fitness, bastu, turkiskt bad, bubbelpool, massage och kosmetiska behandlingar med den kända hudvårdslinjen Gatineau.

Nya nautiska innehåll och service

I marinan Punat har fyra slussar renoverats. I marinan finns nu service "boat care" som betyder extra service gällande båtomsorg, extra ventilering, motorstart, batteriladdning och prepaid-system för strömförbrukning.

SAGOR, LEGENDER OCH MYTER

Legenden om morcic

I Rijekaområdet finns det värdefulla smycken med den ovanliga formen av en svart man med turban. Flera legender uppstod för att förklara smyckets uppkomst. En av legenderna är från 1500-talet, då turkarna efter att Pascha dödats på Grobnicko polje, flydde och lämnade kvar sina vita turbauer. Till minne av denna seger gav männen sina hustrur örhängen i form av en morcic-man med vit turban.

Karolina Rijecka

Den mest kända historiska personen i Rijeka är Karolina Rijecka, som under Napoleontiden räddade Rijeka från förstörelse. Detta skedde genom att hon förhandlade med den engelska amiralen John Leard. Karolinas historiska roll började år 1813. Engelska fartyg var redo för att öppna kanoneld mot Napoleons arme som fanns i Rijeka (som vittnesmål av denna händelse finns en kanonkula i domkyrkan St Vids yttervägg). Unga Karolina, som var fast besluten om att hon skulle rädda staden, gick ombord på

amiralskeppet och med hjälp av sin kvinnliga charm övertygade hon den engelska amiralen att kanonelden skulle upphöra.

Legenden om uppkomsten av ön Losinj och ön Cres

Under antiktiden hette ögruppen Cres-Losinj Apsyrtides. Enligt legenden fick den namnet från den grekiska hjälten Apsirt som var känd från de olika historierna om hjältarna Argonauterna. Apsirt, son till kung Eeta, dödades av Jason som hade stulit ett fårskinns av guld från kungen med hjälp av häxan Medeja. Medeja var kungens dotter och var kär i Jason. Apsirt hann ikapp Jason men Medea lurade honom till förhandling och Jason dödade Apsirt. Medea styckade hans kropp och kastade armarna och benen i havet. Från Apsirts kropp uppkom en grupp öar - Apsyrtides.

PLAVE ZASTAVE

BADSTRÄNDER

1. Badstranden "Peharovo" Lovran
2. Badstranden "Kvarner" Lovran
3. Badstranden "Slatina" Opatija
4. Badstranden "Lido" Opatija
5. Badstranden "Tomasevac" Opatija
6. Badstranden "Icici"
7. Badstranden "Pesja" Omisalj
8. Badstranden "Jadran" Omisalj
9. Badstranden "Rupa"
10. Badstranden "Porporela-Jezevac", Krk
11. Badstranden "Drazica", Krk
12. Badstranden "Dunat"
13. Badstranden "Camping Jezevac", Krk
14. Campingplatsen "Polin" FKK badstrand, Krk
15. "Vela plaza" Baska
16. Campingplatsen "Kovacines" badstrand
17. Campingplatsen "Slatinas" badstrand, Martinscica
18. Badstranden "Veli zal-Suncana uvala", Mali Losinj
19. Badstranden "Punta", Veli Losinj
20. Badstranden "Rajska plaza-Crnika", Lopar
21. Badstranden "Suha Punta-Karolina", Rab
22. Badstranden "Omorika", Dramalj
23. Badstranden "Gradsko kupaliste", Crikvenica
24. Badstranden "Balustrada", Crikvenica
25. Hotell "Varazdins" badstrand, Selce
26. Badstranden "Rokan", Selce
27. Badstranden "Poli mora", Selce
28. Badstranden "Lisanj" Novi Vinodolski

MARINOR

1. Marina Punat
2. ACI marina Opatija
3. ACI marina Cres

GASTRONOMI

Tårtan från Rab

Denna några hundra år gamla tårta är en bakelse av mördeg med en en väldoftande mitt och innehåller mandel, citron, socker, ägg och maraskino. Det exakta receptet förvaras dock i generationer som en dyrbarhet. Det hemliga receptet daterar från år 1177 när den för första gången serverades till Påven Aleksander III vid domkyrkan Uznesenja Marijinas välsignelse på ön Rab. Rabtårtan serverades som en specialitet i rika patricierhem på ön Rab redan för mer än 300 år sedan, under tiden då regionen låg under Republiken Venedig.

NYTTIGA LÄNKAR:

www.kvarner.hr; www.pp-ucka.hr; www.supovi.hr; www.risnjak.hr; www.ri-karneval.com.hr
www.gorskikotar.hr; www.tz-rijeka.hr; <http://76.163.23.87>

DALMATIEN

Dalmatien är en turistregion som består av fyra län (Zadar, Sibenik-Knin, Split-Dalmatien, Dubrovnik-Neretva) och finns i mitten av Adriatiska havets kust. Det utstäcker sig från bergsmassivet Norra Velebit till Kroatiens sydligaste gräns nedanför Dubrovnik.

Kustlandet är ett traditionellt Medelhavsområde med en ovanlig skärgård med tusentals öar och ett kultiverat grönt bergsområde med flodar i inlandet. Med sin mångfald och ovanliga växtriklighet, nationalparker och många kulturhistoriska minnesmärken, rika historiska arv och en 160-årig tradition, är detta en av Kroatiska turismens viktigaste region. Här vilade romerska imperatorer, här hade de första kroatiska kungarna sitt säte och i den tusenåriga historien har många konstnärer lämnat sina spår. Dessa är förvarade än till denna dag i ursprungliga kustlandsstäder uppbyggda i sten.

Solen (över 315 soldagar om året), vegetationen och det ovanliga bergsmassivet böjer sig över havet och ger det en särskild blå färg och skönhet. Även i december kan man under soliga dagar sitta på öppna terrasser eller bänkar på de stenbelagda torgen och promenadstråken i kustlandets och öars städer!

Enligt ADAC analys av havets renlighet är Adriatiska havet ett av de renaste haven i Medelhavet. Särskilt utmärks Dalmatiens öar och det öppna havet, ett paradys för seglarna, som helt oberörda av civilisationers föroreningar.

Mellan de bästa dricksvattnen i Europa

Dalmatiens flodar **Zrmanja, Cetina, Krka och Neretva** är bland de renaste i Europa. Det finns inga industriföroreningar i närheten av deras källor som skulle kunna ändra dess struktur och smak. De försörjer en fjärdedel av Kroatiens invånare med ett av de bästa dricksvattnen i Europa.

UNESCO's världsarvslista

Dalmatiens historiska arv och många kulturminnesmärken från **Trogir, Split, Sibenik och Dubrovnik** finns på Unesco's världsarvslista. Antika komplex och komplex från tidig kristendom i **Solin** nära Split, på **Hvar, Korcula och Ston, Bribir och Biskupija** är unika arkeologiska fynd.

I domkyrkorna i **Zadar, Sibenik, Trogir, Split, Hvar, Korcula och Dubrovnik** finns dåtida konstnärers värdefulla verk. Bildligt talat förvarar varje ort vid Dalmatiens kust, som var bebodd redan under antiken, delar av den dynamiska historien i sina museer och skattkammare.

Ett utmanande landskap med många kontraster och möjligheter

Längst den dalmatiska kusten finns hundratals kilometer havsvikar med kultiverade badstränder belägna under höga bergstoppar. Naturälskare är lika lockade av

bergstopparna, som kan vara snöklädda även under sommaren, som av kisel- och sandstränderna. Under den största delen av året finns många möjligheter till en aktiv semester i naturen. Surfing, segling, fiske, dykning mellan sjunkna skepp från medeltiden och antiken, ridning, rafting, kanotpaddling och trekking i Dalmatiens gröna inland är några exempel.

DATMATIEN-ZADAR REGIONEN

NATURARVET

Den norra delen av den dalmatiska kusten, med det största urbana centret i den tre årtusenden gamla staden Zadar, kallas också för "nationalparkernas port". Dess unika geografiska läge tillåter att man tar sig till fem nationalparker på en och samma dag, om så behövs. Paklenica, Krkas vattenfall, Plitvicesjöarna, Norra Velebit och Kornatiöarna utgör var och en för sig värden som får en att kippa efter andan. **Velika i Mala Paklenicas** (Stora och Lilla Paklenica) kanjoner, med en rad vattenfall och klippor idealiska för fri klättring, är en utmaning för alla naturvänner och besökare. Växt- och djurriket inom detta område omfattar också många inhemska arter som till exempel gåsgamen som där har ett av sina två habitat i Kroatien (www.paklenica.hr). Det finns också en rad grottor och intressanta karstfenomen. Detsamma gäller bergets högsta del, **nationalparken Norra Velebit**, som UNESCO räknat in i **Världsbiosfärens reservat** (www.np-sjeverni-velebit.hr).

Kornati - fenomenet som varar

Den ursprungliga naturen på det skogsbevuxna berget och dess sluttningar utgör en stark kontrast till den vy som från höjden visar ett spetsmönster av öar i **Nationalparken Kornati**.

I Zadar-arkipelagen finns sammanlagt 365 öar och 150 holmar och mindre öar av i huvudsak stenig karaktär. Lägg därtill ett hav av en alldeles speciell blånad och vertikala klippor som stupar ner i havet till ett djup av flera hundra meter. Detta är ett riktigt paradiset för seglare, fyllt av vikar, fina små hamnar och undanskymda stränder. Det är ett måste för varje seglare som kommer till Adriatiska havet, men också för de moderna Robinsons som längtar efter att vara sig själva och njuta av orörd kust och ett kristallklart hav (www.kornati.hr).

Kornaternas skogsbevuxna del utgörs av **Naturparken Telascica**, en av de säkraste naturvikarna för seglare i Adriatiska havet. Här hittar man bland annat den salta sjön Mir (Fred) vars vatten är varmare än havets (www.telascica.hr). Medelhavsvegetationen i karstfälten är tillhåll för mufflonfår men är också en plats för vila och jakt ända sen romartiden.

Vranskosjön är Kroatiens största naturliga sjö. Den ligger i Zadarregionen och har på några ställen endast 800 m till havet. Sjön har ett ornitologiskt reservat med det enda habitatet för hägrar i Kroatiens kustområde. Här finns mycket sötvattenfisk, men på grund av blandningen med havsvatten, finns här också ål. Reservatets besökare kan få tillstånd att fiska i Vranskosjön och man kan även hyra roddbåtar.

Det är inte många platser som erbjuder så många möjligheter till en aktiv semester som detta landskap, som varierar från bergstoppar till övikar. Man kan organisera en sådan

semester antingen genom en resebyrå eller genom att individuellt följa de många cykelstigarna utmed kusten eller bergen. Här ges tillfälle att ägna sig åt trekking, paragliding, klättring eller utforskning av grottor (www.vransko-jezero.hr).

DET KULTURHISTORISKA ARVET

Kultur och historia har i likhet med naturen visat generositet mot trakten kring Zadar, som varit befolkat i tre tusen år.

Havsorglar - ett unikt akitektoniskt under

Under 600-talet blev **Zadar** Dalmatiens huvudstad och förblev så till år 1918. De gamla stenbelagda gatorna på halvön där staden ligger, leder djupt in i historien. St Donats stenkyrka från 800-talet, det största romerska forumet på Adriatiska havets östra sida och kyrkorna tillägnade St:a Stosija (1200-talet) och St Krsevan (1100-talet) är påminnelser om det.

Ett av projekten, som är unikt i Europa, är **"havsorglar"**. Det är ett akitektoniskt under skapat i stadskajens undervattensdel där vågorna strömmar genom musikrör, monterade under vattnet. Det skapar ett otroligt ljud, en så kallad "havsmusik". Ljudet sprider sig över det breda promenadståket intill havet, som på bara ett år blivit en plats där Zadars invånare och besökare gärna träffas (www.tzzadar.hr).

Den vackraste solnedgången enligt Alfred Hitchcock

Just från denna del av stadens hamn kan man dessutom se den vackraste solnedgången i världen, om man skall tro Alfred Hitchcock. Han var alldeles betagen av åsynen av solen som sjönk ner i havet. På Breda gatan eller Kalelarga, kan besökaren bäst förnimma den tusenåriga stadens själ och rytm.

Den minsta domkyrkan i världen

Staden Nin, den äldsta kroatiska kungastaden och platsen för den kroatiska statens grundande ligger 18 km från Zadar. Här finns lilla Heliga korsets kyrka från 1100-talet, den minsta katedralen i världen. Den har en längd av 36 steg och är byggd med hänsyn till solens gång under året så att den kunnat tjäna både som en böneplats och ett kombinerat solur och kalender (www.nin.hr).

Fullmåsnatten

Många festivaler som "Kultursommaren i Zadar", Sommar i Pag, "Zadars drömmar", Musikkvällar i St Donat och en rad andra kulturevenemang, uppfyller under sommaren Zadars promenadvägar och torg med sång och traditionella seder. En av de mest tilldragande manifestationerna är **"Fullmåsnatten"**, en festival med traditionella seder och fisk och mat från Zadarregionen, öarna och inlandet. Den äger rum i slutet av juli då månen är full. Då släcks gatobelysningen i Zadar och med bara månen, papperslyktor och facklor som belysning sjunger man och dansar ända till gryningen.

GASTRONOMI

Pagosten - ett skyddat varumärke från ön Pag

Pagosten är ett av de skyddade varumärkena från ön Pag, väl känd också utanför Kroatiens gränser. Pagosten är en mycket salt hårdost och det är det och inte produktionsteknologin som skiljer den från andra ostar. Fåren på ön Pag betar på kullar där gräset är salt eftersom det är utsatt för vinden *bura* och gräset är också fullt av eterisk olja. Det är därför Pagosten har en speciell, identifierbar smak. Den nygjorda osten är mjuk och har en mild smak och kan köpas under vintern och våren medan den gamla osten har en hög kvalitet och kan användas som rivost och smaksättare.

Lammkött från ön Pag - en sällsynt läckerhet

En traditionell läckerhet som invånarna i Zadar har på sitt bord är lammkött. Det är ett särskilt lammkött från ön Pag där lamm och får betar det läkande gräset som är fullt av eterisk olja och salt (buravinden blåser saltet från havet). Det ger lammköttet och mjölken en speciell smak.

Om man som förrätt också väljer Pagfårosten, som är den ost som på europeiska tävlingar fått flest priser, och den rökta skinkan (som torkas i vinden *bura*) från Posedarje kommer den gastronomiska upplevelsen att vara fullständig. Till allt detta tillägger man också frukt och grönsaker från de rika fälten i inlandet (www.pag-tourism.hr).

Hundraårig tradition av den dalmatiska rökta skinkan från Posedarje

Den rökta skinkan från Posedarje har en hundraårig tillverknings tradition. Den traditionella tillverkningen utgör torkning i vinden *bura* som blåser från bergen Velebit. Det är för att vinden för med sig växternas doft som skinkan får sin unika smak och lukt.

Hemgjord olivolja - en tillverkningstradition som är 2000 år gammal

I Zadarregionen finns hundratals olivträd från vilkas oliver man gör olivolja av en speciell kvalitet och smakdoft. Olivoljetillverkningen i dessa trakter har en tradition som är över 2000 år gammal. Om detta skvallrar gamla rester av anordningar för tillverkning av olivolja som hittats i orten Muline på ön Ugljan. Olivoljan passar särskilt bra till fiskrätter och kokta grönsaker.

Likör för kungar och kejsare

Dessertlikören Maraschino har i århundraden tillverkats av den ursprungliga körsbärssorten maraska. Den exporterades redan under 1700-talet till kejsare och kungaslott, där mäktiga härskare drack och skålade i denna likör. Denna likör tillverkas även idag i Zadars dryckstillverkningsindustri enligt det ursprungliga, hemliga receptet. Och i dokumentsamlingarna förvaras intressanta berättelser om likörens historia.

Kongressturismen i Zadarområdet erbjuder utmärkta möjligheter i hotellen "Kolovare", "Piniija" i Petrcani och hotellkomplexet "Borik", som förra året renoverades och iordningställdes till ett av de bästa hotellkomplexen i Dalmatien. Det har objekt med tre och fyra stjärnor och mer än 2000 bäddar.

TRAFIKFÖRBINDELSER

Den nya motorvägen Zagreb-Zadar förbinder Zadar (2 timmar) med hela Kroatien och längre. I Zemunik finns internationell flygplats som varje dag har reguljära linjer från Zadar till Zagreb och en rad europeiska städer, på sommaren finns också charter-linjer. Internationella båtlinjer förbinder varje dag Zadar med Ancona i Italien. Båtlinjen som går längst kusten förbinder Zadar med Pula och med de närmaste öarna. Man kan åka tåg till Zagreb och sedan vidare till Europa. Zadar är nästan dagligen förbundet med de största europeiska städerna genom busslinjer.

NYHETER ÅR 2008

Hotellet Bastion är det första hotellet som öppnats i Zadars historiska stadskärna efter tjugo år. Det är ett hotell med exklusiv interiör och fyra stjärnor, det kommer att ha restaurang, konferenssal och 28 rum med modern inredning. Placeringen är exklusiv - hotellet finns i stadens fästningsmur Kastel, i närheten av det pittoreska torget med tre brunnar, Arsenalen och loungebaren the Garden. Baren ägs av James Brown, trumslagaren i gruppen UB 40.

Holiday Village Zaton har 40 nya klimatiserade våningar med fyra stjärnor att erbjuda. I campingguiden ADAC för år 2007 har campingplatsen Zaton inräknats i campingplatser med högsta kategori och bär beteckningen ADAC Superplatz 2007. I campingplatsen med fyra stjärnor finns det i år rum för 50 extra campinghus.

Museet för antika glas finns i det vackra palatset Cosmacendi på Muraj i Zadar och kommer att öppnas till sommaren år 2008. På utställningen visas glasföremål från Romarrikets tidigare period till sena antiken, det vill säga föremål från den äldre kristendomperioden från första till femte århundradet. Förutom föremål från Zadar kommer det i museet att finnas antikt glas från hela Kroatien. Detta museum i Zadar kommer att bli centrum för forskning kring antikt glas.

Zadars hamn Gazenica kommer att utvidgas

Den nya hamnen i Zadar, Gazenica, kommer att bli färdig år 2013 och genom hamnen kommer 3 miljoner passagerare att passera. Investeringens värde är 220 miljoner Euro. Resurserna kommer från EIB (Europas investeringsbank) och KfW (Tyska utvecklingsbanken). Hamnen kommer att ha interna vägar, ankomst- och avgångshallar samt parkeringsplatser. Ett stort nummer av fordon och passagerare kommer samtidigt att kunna gå ombord eller gå i land och det kommer att finnas plats för sex färjor som seglar på lokala linjer med längden av 50-150 meter. Tre båtar kommer att segla på

internationella hav med längd av 150-200 meter och tre kryssnings skepp med längd 250-350 meter kommer att finnas. Den Nya hamnen Gazenica förväntas bli hemmahamn för många reseföretag inom kryssningsresor.

Efter Havsorglar - En hälsning till solen

Förutom de berömda havsorglarna kommer det snart ännu en attraktion - **En hälsning till solen**. Hälsningen till solen kommer att ha en glascirkel i samma höjd som den stenbelagda kajen. Under glasskivorna kommer en solmodul med fotospänning att finnas och detta kommer att realisera en symbolisk kommunikation med naturen. I detta fall utgår man från att skapa kommunikation med ljuset till skillnad från havsorglarna då man utgick från att skapa kommunikation med ljudet. Efter solnedgången kommer belysningen, som är i form av en cirkel, att tändas. Enligt ett särskilt scenario kommer därefter en ljuslek att äga rum. Ljusleken kommer att göra ett särskilt intryck eftersom det kommer att finnas olika ljuseffekter av 60-tusentals större eller mindre ljuskällor och andra dekorativa arbeten som bildar en förtjusande effekt.

SAGOR, LEGENDER, MYTER

Grunderna för den kroatiska staten i Nin

Kroatien blev för första gången i sin historia erkänd som stat år 879 och detta i Nin. Påven Johannes VIII, som uppmuntrades av Kroaternas trogenhet till den katolska kyrkan i Rom, skickade tre brev till den nya kroatiska härskaren Branimir den 7 juni 879. I dessa välsignade han den kroatiska staten och det kroatiska folket. Första brevet var till fursten Branimir, det andra till biskopen Teodozi och det tredje till prästerskapet och det kroatiska folket.

Gospa av Zecevo (Madonnan av Zecevo) visade sig

Varje år, den 5 maj och den 5 augusti, äger en traditionell vallfärd rum till den lilla ön Zecevo. Där visade sig Gospa av Zecevo (Madonnan av Zecevo). Öns omfång är bara 6 km och från fastlandet är den skild med ett dike som man vid ebb kan hoppa över. Denna ö befolkades av eremitmunkar som byggde den lilla kyrkan till Gospa av Zecevas ära.

En semester i fyrtornet gjort av - äggvita

Ett speciellt erbjudande i Zadars arkipelag är en semester i fyrtornet **Veli rat (Stora Udden) på Dugi otok (Långa ön)**. Den är omringad av tallskog och kiselständer och har rum för sju personer. Det intressanta med detta fyrtorn är att man, enligt legenden, blandade in tusentals äggvitor i det 40 meter höga fyrtornets tjocka väggar. Detta var för att väggarna bättre skulle motstå havet och vindarna. I fyrtornets innergård finns också en gammal liten kyrka under en hundraårig tall.

EN PERSONLIG SKATTKAMMAR AV MINNEN

Spetsen från Pag - det vita guldet från staden Pag

Spetsen från Pag är det "vita guldet" från staden Pag och det vackraste minnet man kan ha med sig från Pag. Samtidigt är den en ursprunglig kroatisk souvenir. Den uppstod i forna Mikenä, med hjälp av handeln kom den under antiken till Pag och har stannat till denna dag. Det är en särskilt vacker spets, ett handarbete som är lämplig till present eller som ett personligt minne. Det rekommenderas att spetsen läggs på en mörk tavla och ramas in.

Spetsen finns i olika sorter och former, den är olik andra sorters spets eftersom sytråden är tunn och spetsen är fast. Kejsarinnan Marija Terezija, på slottet i Wien, hade en spetssömmerska från Pag som gjorde spets för slottets behov. Första gången den Pagska spetsen visades offentligt var år 1880 och den visades också på Världsutställningen i New York år 1939.

LÄNKTIPS

www.nin.hr; www.grad-nin.hr; www.zaton.hr; www.zaton-zd.hr
www.zadar.hr; www.tzzadar.hr; www.paklenica.hr; www.np-sjeverni-velebit.hr;
www.kornati.hr; www.telascica.hr; www.vransko-jezero.hr; www.pag-tourism.hr

DALMATIEN-SIBENIK REGIONEN

Sibenik är den mest skyddade naturliga hamnen i mellersta delen av Adriatiska havet, i närheten mynnar floden Krka ut i havet. Sibenik är centrum för turistregionen, som har två nationalparker, ett grönt inland som smälter samman med kustlandet, ett rikt kulturhistoriskt arv och en skärgård med 240 öar, småöar och klippor. Av alla dessa öar är det bara Zirje, Zlarin, Prvic, Kaprije, Krpanj och Murter som är bebodda.

NATURARVET

Kornatis tårar, stjärnor och andetag

Nationalparken Kornati som till en del också tillhör Zadarregionen, sammanför stenens vilda skönhet med det otroligt klara havets blånad, en unik tystnad och de undanskymda vikarnas charm. Ögruppen, som är den tätaste arkipelagen i Medelhavets europeiska del, har fått sitt namn efter den största ön Kornat (www.kornati.hr). Legenden, som den entusiastiske **George Bernard Shaw** tecknade ner, förtäljer att "Gud på världsskapelsens sista dag ville kröna sitt verk och gjorde Kornati av tårar, stjärnor och andetag".

En fullständig kontrast till Kornatiöarna finner man i **Nationalparken Krka**, den underbara skönheten i karst där floden med samma namn passerar genom kanjoner två tredjedelar av sin väg till havet. På denna gröna väg kastar den sig över sju vattenfall varav den sista, Skradinski buk, släpper igenom 55 kubikmeter vatten i sekunden i genomsnitt. Nationalparken Krka har en rik flora och fauna och är tillhåll för 220 fågelsorter, vilket innebär att den hör till Europas mest värdefulla ornitologiska områden.

Man kan ta sig runt nationalparken med båt, fordon eller till fots varvid man bör ta sig en titt på etnomuseet i en av de gamla vattenkvarnarna. Inom nationalparken Krka finns också Kroatiens enda falkcenter och under besöket kan man ta del av falkjaktens möjligheter och falkens färdigheter (www.npkrka.hr).

Varje ö i Sibenikarkipelagen har sitt särdrag. Sålunda har Zlarin de mest kända korallfiskarna i Adriatiska havet och Krpanj, den minsta av öarna i gruppen, är känd för sitt fiske av havssvampar.

DET KULTURHISTORISKA ARVET

Kulturhistoriska minnesmärken vittnar om hur länge Sibenikregionen varit befolkad och hur hög nivå byggkonsten hade uppnått.

Bland arkeologiska lokaliteter märks **Bribirska glavica** från antiken och **romerska Skaradon, Sibenikfästningarna** St Mihovil, St Ivan Subicevac samt fästningen i Knin, St Nikola.

Fästningen Sibenik tillkom under 800-talet och staden nämns första gången år 1066 i den kroatiska kungen Petar Kresimirs gåvobrev. Staden grundades av Kroaterna för över tusen år sedan och i den hittar man några av de mest värdefulla byggnaderna i Dalmatien. En av dem är **stadshuset** som betraktas som det kroatiska byggeriets mästerverk, **St Jacobs** katedral är ett annat mästerverk, gjort under 1400-talet av Jure Dalmatinac och uppfört på listan över världens historiska arv under UNESCO:s beskydd. Den byggdes under 105 år uteslutande med sten från öarna Brac och Korcula. Sibenik var också den första staden som under Venedigs överhöghet präglade sina egna pengar.

Två särskilda pärlor i Nationalparken Krka är **klostret St Arhandjel Krka** och det sagoomspunna **klostret Visovac**. **Franciskanerklostret Visovac** befinner sig på en grön ö som formats av floden Krka. Sedan år 1400 är det bebott av gästfria franciskaner som där förvarar dyrbarheter i form av gamla målningar och konst. I Krkas omgivning har man hittat många rester av gamla boningar, fynd från förhistorien men också resterna av en romersk vattenledning som är skyddad som kulturellt minnesmärke. **Staden Skradin**, som omtalas i skrivna dokument ända från år 339 f Kr, bevarar än idag spår efter de gamla urinvånarna Ilyrernas bebyggelse.

Det bildsköna **Primosten** byggdes på en ö och var, under tiden av fara för turkisk invasion, skyddat av en mur och flera torn samt en rörlig bro som förband staden med fastlandet. Skyddsvallen blev sedan igenfylld och den lilla Primostenön blev en halvö. **Knin** har alltid varit en strategisk ort vid vägarnas korsning och i den residerade tidvis kroatiska kungar som Trpimir, Drzislav, Zvonimir och Petar. Knins ärkebiskopsstift nådde ända till floden Drava.

Internationella barnfestivalen

Sibeniks gator, trappor och torg, hamn och parker, katedral och teater, är några av de scener där den **Internationella barnfestivalen** pågår varje sommar, det är den enda festivalen av sitt slag i världen.

Under den knappa månad som festivalen pågår utförs barnföreställningar från hela världen på stadens öppna utrymmen och endast de yngsta ges då rätt att besluta om stadens utrymme (www.mdf-si.org).

”Dalmatiska chansoner i Sibenik” är en musikfestival med ursprungliga, varma dalmatiska melodier och den har snabbt blivit en omistlig del av sommarlivet i staden. Det är inte att undra på för musiken har en gammal tradition i Sibenik och staden är med sina sex historiska och fyra moderna orglar ledande i Kroatien vad gäller detta

instrument. **Orgelvänner samlas årligen** i staden för att njuta av sakralmusiken på instrumentet.

”Medeltida marknad i Sibenik” är en manifestation som äger rum i slutet av juli varje år och är ett sätt att förvara folkloren och etnoarvet, särskilt handarbeten och souvenirer samt föremål av glas och metall.

Lite av varje till alla

Jurlin dvori, som finns i orten Primosten Burni 8 km från Primosten, är en plats där ursprungliga lanthus byggda i sten är förvarade. Varje gäst kan besöka och ta del av etno-arvet och höra traditionella, historiska berättelser och smaka på traktens specialiteter.

Det största **wellness** centrumet i Kroatien finns i Sibeniks hotellkomplex **”Solaris”**. Där finns sex bassänger med varmt vatten av vilka två har havsvatten med en temperatur på 28 grader. I inomhusbassängerna med sötvatten finns undervattensmassage och vattnet är upp till 30 grader varmt. De har också möjlighet för massage genom undervattensgejser, simning mot stömmen och vattenfall.

Lilla ön Prisnjak, som finns 300 m från Murter, har från år 1886 ett fyrtorn med våningar som kan hyras. Fyrornet är omringat av tallskog. Semester på denna lokalitet rekommenderas till dem som vill ha en intim semester i lugn och ro.

”Hacijenda” i Vodice och **”Aurora”** i Primosten är två av de mest populära diskoteken i Dalmatien. Här samlas varje kväll tusentals ungdomar från Dalmatien under sommaren.

AKTIV TURISM

Sibenikregionen har fina **cykelbanor** kring **Sibenik, Vodice och Primosten**. Sibenikbron har möjligheter för **bungee jumping** och **parasailing**. På ön Murter äger varje år en tävling i underhavsfiske rum.

I **Sibeniks region Jadrija** blåser vindar som är bra för windsurfing, på våren och hösten *bura* och måttlig sunnanvind, på sommaren nordanvind och *mistral*. Eftersom det finns några öar framför kustlandet möjliggör detta en säker windsurfing oavsett windsurfarens skicklighet.

Hotellkomplexet **”Solaris”** har tennisterränger med jordunderlag och volleybollterränger. Hotellen **”Punta” och ”Olimpija”** i Vodice erbjuder tennisterränger, cykelbanor och dykning inom dykarklubben.

Tack vare de många öarna, vikarna och havsbukterna som erbjuder säker förtöjningsplats till seglarna, finns många möjligheter för den nautiska turismen.

GASTRONOMI

Den **Sibenska regionens kök** är ett typisk dalmatiskt kök, med mycket fisk och musslor. Som en specialitet urskiljs **Sibeniks blåmussla** som är kända för sin storlek och smak, särskilt de som plockas i floden Krkas mynning nära Sibenikbron.

Det är ofta man erbjuder enkla men smakfulla hemlagade rätter som salta sardeller i olivolja och **lamm stekt i öppen spis**.

Vin från Sibeniks kustland och från öarna är vida känt, särskilt den **ursprungliga sorten babic** från vingårdarna i Primosten som för dess ovanliga geografiska läge, skönhet och snåla jord den växer i, blivit en symbol för de flitiga bönderna i trakten. Därför är det inte konstigt att det finns en bild av dessa vingårdar i Förenade Nationens foajé i New York.

TRAFIKFÖRBINDELSER

Till Sibenikregionen kan man ta sig på modern motorväg från Rijeka i riktningen Zadar eller från Zagreb och vidare mot Split och Dubrovnik. Dessutom finns en järnvägslinje från Zagreb.

Flygplatser finns i Split och Zadar, 45 km från Sibenik, och det är där flygtrafiken äger rum. Sibenik är utmärkt förbunden med alla öar i sin skärgård genom färjelinjer.

NYHETER ÅR 2008

Ett av projekten rör de fyra fästningarna i Sibenik. **Hotellet Spongiola**, med fyra stjärnor, har öppnats på ön Krpanj. Där finns dykarskola med dykarsimulering i bassängen.

Hotell Solaris har wellness och den ovanliga "Dalmatiska byn", en replika av en typisk by i det dalmatiska inlandet. Där erbjuder man ursprungliga dalmatiska maträtter och drycker, samt dagliga program med folklöre och körsång.

Hotellen Niko, Andrija, Ivan och Jure har nu fyra stjärnor (fyra hotell med fyra stjärnor). Hotell Punta har i år öppnat wellness som är 150 m² stort. De arkeologiska lokaliteterna Bribirska glavica och Tureta i Skradin kommer år 2008 att valoriseras. Knins fästning är

också en turistattraktion. En ny kulturell turistattraktion är ett sjöfartsmuseum och ett akvarium i Vodice.

VÅRT VAL - UTSTÄLLNINGAR, KONSERTER, FESTIVALER

Av de olika händelserna i Sibensko-kninska regionen väljer vi **"Dalmatiska chansoner i Sibenik"** som äger rum 18 och 19 augusti 2008, **Internationella barnfestivalen** (den enda i världen!) och **marknad i medeltida Sibenik** där man 21 till 23 september 2008 ger en inblick i stadens renässanstid.

Eko-etno byn

Genom projektet **etnoby Dalmati i byn Pakovo** har turisterbjudandet i regionen spridit sig till inlandet. Förutom promenadstigar och cykelbanor vill man berika erbjudandet i sibensko-kninska regionens lanthushåll samt realisera projektet vinvägar och olivoljevägar.

BLÅ FLAGGOR

BADSTRÄNDER

1. Hotellkomplexet "Solaris"
2. Hotell Jure "Bijela plaza"
3. Badstranden Lolic, Pirovac

MARINOR

1. ACI marina Vodice
2. ACI marina Jezera
3. Marina BETINA
4. Marina Kremik, Primosten
5. Marina Frapa, Rogoznica
6. Marina Kremik, Primosten
7. Marina Danuvius, Tribunj

EN PERSONLIG SKATTKAMMARE AV MINNEN

Sibenska puca (knappar) utsmyckade folkdräkterna i Sibenik. Idag kan de köpas i filigranaffärer som smycke. Man kan också köpa vackra halsband, örhängen och armband av den zlarinska korallen.

Den röda zlarinska korallen plockas från havet och var en gång i tiden huvudsysselsättningen för befolkningen på Zlarin. Den kan idag beskådas i etnomuseet och i "Zlarin" korallaffär där man också kan se den traditionella utformningen av smycken.

Havssvampen från Krapanj är känd och uppskattad på den europeiska marknaden. Befolkningen i Krapanj hämtar den från havet sedan 1600-talet. Upptagningen av havssvamp tog Krapljanerna över från Grekerna och traditionen har levt kvar till idag.

LÄNKTIPS

www.sibenikregion.com; www.summernet.hr/country-sibenik-knin; www.npkrka.hr; www.kornati.hr; www.mdf-si.org

DALMATIEN - SPLITREGIONEN

Mellersta Dalmatien med sin kultur, livsstil och **1700 år gamla** tradition måste besökas! Det är en plats för nöje, vila och njutning!

Redan år 305 valde den romerske kejsaren Diocletianus, härskare över hela världen, mellersta Dalmatien för att njuta de tio sista åren av sitt liv. Därför byggde han sin sommarvilla just på detta område. Idag är **Diocletianus palats** del av den bebodda historiska stadskärnan i **Split**, den näst största staden i Kroatien. Staden är förevigt ung, bullrig och hektisk och är regionens turist- och handelscentrum (www.visitsplit.com).

KULTURHISTORISKA ARVET

Det är bara i mellersta Dalmatien som man inom ett avstånd av 30 km kan hitta två städer under UNESCO's beskydd, inskrivna i registret över världens kulturarv. Det är **Dioklecianus palats i Split och staden Trogirs historiska kärna**.

Arbeten i sten, marmor och trä som uppstått i mellersta Dalmatien från antiken till nuet har inte enbart stannat inom kyrkor och museer, utan finns även idag på husen och fasaderna. Detta gör städerna till historiska helheter, i huvudsak i romansk och gotisk stil, och riktiga urbana mästerverk. I dessa stadsmiljöer får gästerna på samma gång frid och avskildhet men också uppsluppna, högljudda nätter, dränkta i Medelhavsvindens varma omfamning.

Konstnärshänder har här lämnat efter sig uppseendeväckande verk i sten som **Trogirkatedralens huvudport**, uthuggen år 1240 av mästare Radovan, samt underbara arbeten i sten efterlämnade av **Bonino** från Milano, **Juraj Dalmatinac**, **Andrija Alesi** och **Nikola Firentinac**.

Splits katedral skulle kunna göra anspråk på att vara den äldsta katolska katedralen i världen, då den till en del uppförts på det som var kejsaren Diocletianus mausoleum. **Katedralens dörrkarmar i valnötsträ**, som mästare Andrija Buvina tillverkade år **1214**, räknas till viktiga verk i den romanska träskulpturens historia.

Bland de konstnärer som funnit inspiration i sitt skapande i området kan nämnas **Emanuel Vidovic**, den mest kända kroatiska målaren vid förra sekelskiftet. **Ivan Mestrovic**, från Otavice nära Drnis i dalmatiens inland, blev ett världsnamn inom skulpturen. En rad av hans verk är utställda i Galleri Mestrovic i Split och han har också gjort den imponerande statyn över biskop Grgur Ninski vid den norra ingången till Diocletianus palats. Enligt legenden uppfyller Grgur Ninski ens önskningar om man rör vid hans stortå av brons.

En 750 steg lång museumstad

Split har inom det forna kejsarliga palatset också **världens smalaste gata**. Den kallas "Pusti me proci"(Låt mig passera) med tanke på att den är så smal att två personer inte kan mötas.

En särskild upplevelse är att besöka den museumlika staden **Trogir**, som har funnits sedan 200-talet. Stadens centrala del är bara 750 steg lång! I det tusenåriga St Nikolaus kloster förvaras en relief över guden Kairos, det lyckliga ögonblickets gud, från 300-talet f Kr.

Endast ett femtontal kilometer längre bort finns **Salona**, med den största samlingen av minnesmärken från antiken i Kroatien. Under 200-och 300-talen var det Dalmatiens riktiga kosmopolitiska metropol med 62 000 invånare och sedan också de kroatiska kungarnas första huvudstad.

Det är också mycket intressant att besöka **Fästningen Klis**, där den turkiska armén på väg till Split stoppades. Legenderna vill tillskriva att detta hände med hjälp av Undergörande Madonnan av Sinj vars kyrka ligger i trakten.

Byggnader i världen byggda av sten från Brac

Den största ön i Splits skärgård är **Brac** som långsamt förvandlas till en förort till Split tack vare de snabba båtlinjerna som förbinder ön med regionens centralort. Brac är känd för en lång stenhuggartradition och dess karakteristiska vita sten tas fortfarande upp i stenbrotten. Stenen finns lite varstans i världen: i parlamentet och det nya hovet i Wien, parlamentet i Budapest men också i Diocletianus palats, katedralerna i Trogir och Sibenik.

På ön finns också det fascinerade eremitklostret Pustinja Blaca (Öknens Blaca), som glagolitiska präster på flykt från turkarna år 1550 uppförde i en klippa. I klostret finns ett teleskop och ett konsertpiano som forslades dit från Wien. De vittnar om det rika kulturella livet på ön under medeltiden (www.otok-brac.info).

Hvar finns på listan över de tio vackraste öarna i världen

Det soliga **Hvar** sattes nyligen på **listan över de tio vackraste öarna i världen** av den amerikanska tidningen Conde Nast Traveller. Det är en av de mest lockande dalmatiska öarna. Här finns en samklang mellan historia och konst, en vacker natur och en förförisk lavendeldoft. Man måste strosa genom staden Hvar, på de genom århundraden slitna stengatorna och det stora torget - det största på någon ö på båda sidor av Adriatiska havet - och samtidigt ta en titt på Arsenalen. Här finns också den första kommunala teatern i Europa, som byggdes så tidigt som år 1612 (www.tzhvar.hr).

Sommar i Split, Sinjska järnringen och körsång i Omis

Traditionsenligt är kulturevenemangen på dessa områden några hundra år gamla. Man får inte missa "**Sommar i Split**" då olika teatermanifestationer äger rum på stadens torg, gator och antika utrymmen och världskända operasångare och dirigenter uppträder.

I **Trogir** äger **en enastående internationell tävling för unga tenorer** rum. "**Prva kuca dalmatinske glazbe**" (det viktigaste huset för dalmatisk sång) äger rum i Tornet St Marko från 1400-talet och är ett samlingsställe för alla som vill lära känna Dalmatiens muskarv.

Sinjska ryttarspelet Alka (järnringen) uppkom efter att folket i Cetinskaområdet besegrade turkarna den 15 augusti 1715. Detta ryttarspel äger rum varje år i början av augusti i Sinj. Till minne av denna seger tävlar ryttarna från Sinj, klädda i ursprungliga dräkter och på hästar utsmyckade med silver, om att träffa en järnring i mitten (www.alka.hr).

I mellersta Dalmatien, som är känd för sina bullriga nätter och mycket sång, är Splitfestivalen ett av de viktigaste nöjesprogrammen i regionen. Diocletianuspalatsets källarutrymmen har under de sista åren blivit en plats för konserter med dalmatiska visor.

Omis är en känd traditionell samlingsplats och tempel för beundrare av ursprunglig dalmatisk körsång, festivalen här äger rum i början av juli varje år.

NATURARVET

Naturen har varit givmild mot mellersta Dalmatien. De harmoniska urbana områdena har utvecklats utan att man för den skull stört den utomordentligt väl bevarade kusten och öarnas grönska. Mellersta Dalmatien har fastlandets längsta kiselstränder, kantade av skuggande tallar. Detta är särskilt karakteristiskt för **Makarskarivieran** och då särskilt **Brela**, ett område som av många anses vara en av de vackraste Adriastränderna med ett kristallklart hav.

Direkt över dessa badstränder reser sig **Naturreseptatet Biokovos massiv** som i folkmun betecknas som "med fötterna i havet och blixtar i pannan". Från dess topp St Juraj, på 1 762 meters höjd över havet, kan man under soliga dagar även se de mest avlägsna öarna i Adriatiska havet. Biokovo är bosättning för en rad endemiska växt- och djurarter och på dess magra betesmarker strövar fortfarande stengetter. Berget bjuder också på en magnifik soluppgång i sommargryningen (www.biokovo.com).

I Bol på ön Brac hittar man den kända stranden **Zlatni rat (Gyllene udden)**, vars utseende ändras alltefter vindarnas och vågornas riktning. En av de märkligaste naturfenomenen vid Adriatiska havet är också **Modra spilja (Blå grottan)** på den lilla **ön Bisevo** nära Vis. Den är endast 17 meter bred och 31 meter lång och dit tar man sig med roddbåt genom en trång passage in under klipporna. Solljuset tränger in i grottan genom en underjordisk öppning och belyser havet och besökarna i silverblå färger. Alldeles i närheten finns också det enda kända habitatet för havsmunken.

GASTRONOMI

På ön Brac kommer ni att erbjudas lamkött från Brac som har en speciell smak, och öns specialitet "**vitalac**". Det är en maträtt gjord av lamminälvor, samt fårost i olivolja från Brac.

Cetinaområdet är känt för sina flodkräftor och grodben med rökt skinka. En känd specialitet är också **sinjski arambasici**, en rätt av köttfärs som inlindas i surkålsblad och kokas i den egna såsen tillsammans med charkuterivaror. Denna maträtt lagas på vintern. På sommaren inlindas köttfärsen i vindruvsblad!

Kända efterrätter är **Kastelanska tårtan, tårtan Makarana, viske krostule (kaka från Vis), dalmatinske fritule (friterad deg), pepparkakor från Hvar**. Druvor och vin är en beståndsdel av dalmatiska gastro-erbjudandet. För inte så länge sedan upptäckte man att den mest uppskattade amerikanska druvsorten zinfandel ursprungligen kommer från Kastela nära Split. Den har varit symbolen för vingårdarna i Kalifornien i mer än ett århundrade men det var utvandarna som förde med sig denna druvsort från Kastel. Idag heter den **kastelanska crljenak**. Eftersom sjömännen under sina resor tog med sig många druvsorter från hela världen, odlades det i mellersta Dalmatien många druvsorter under historiens gång. Idag finns det därför många "**Vinvägar**" i det turistiska utbudet. Dessa finns både på öarna och kustlandet och vintillverkarna erbjuder vinprovning i sina vinkällare.

De mest kända vinsorterna från dessa områden är **marastina, posip, vugava, kujundusa, zilavka och plavac mali**. Det mest kända **hälsohemmet** i mellersta Dalmatien är "Biokovka" i Makarska som erbjuder professionell rehabiliteringsterapi och ger möjligheter för bad i havet på sommaren. Kurorten i Split har en naturlig varmvattenkälla som innehåller svavel.

RELIGIONSTURISM

Regionen Split har flera helgedomar, de mest kända är **Gospa Sinjska (Madonnan från Sinj) i Sinj, Vepric nära Makarska och Gospe od Otoka (Madonnan från öarna) i Solin**. Några hundra kilometer sydöst om Makarska i Medugorje i Bosnien och Herzegovina finns den kända platsen där Madonnan visade sig. Mellersta Dalmatien är ett speciellt område där man bevarat de gamla traditionerna förbundna med religion: till exempel procession, vaka, fotvandring och votiv. För det mesta sker det i samband med katolska helger och orternas helgon.

Nattprocessionen på ön Hvar på långfredagen är spektakulär såsom den 34 km långa **votiv fotvandringen, från Split till Gospe Sinjske (Sinjs Madonna)**, som äger rum på natten några dagar före helgen den 15 augusti. Då deltar tiotusentals invånare från hela Dalmatien.

Nästan alla orter, även de minsta turistorterna, har sina helgon som de firar på städernas gator och torg med fester där både invånare och gäster deltar. En av dessa fester äger rum den 7 maj, "fijera" Svetog Duje (festen St Duje). Splits beskyddare var en präst som kejsar Diocletianus lät döda eftersom han inte ville att kristendomen skulle sprida sig i hans kejsarrike. Många år senare begravde Splits troende invånare sitt helgon i kejsar Diocletianus mausoleum.

INTENSIVA RENOVERINGAR AV LOGIKAPACITETERNA

Mellersta Dalmatien har blivit en trend för de största investeringarna i Kroatien. I det största stadshotellet i Split, "Marjan", är renovering på gång. Hotellet kommer att ha fem stjärnor när det blir färdigt.

Delar av inlandet på mellersta Dalmatiens öar, övergivna gamla orter på bergskred och även orter i mellersta Dalmatiens inland har under de sista åren blivit orter där agroturismen utvecklats intensivt. Förutom säregen natur och ursprungliga stenhus som funnits där i hundratals år (Gornji Breli, Gornji Tucepi, Podstrani, Slimenu, Gatima, Tugarima, Vrlici, Brnazama, Vis och Prazancima) kan gästerna smaka på olika frukter och grönsaker som nyligen plockats från trädgården och även ortens hemgjorda specialiteter.

Regionen Split kan också erbjuda logi på tre fyrtor: St Peter i Makarska, Susca och Palagruza - som också är ön som ligger längst bort från fastlandet. Fyrtornet byggdes för 130 år sedan på en 90 meter hög klippa.

Kyrkoböcker vittnar om att Påven Alexander III år 1177 besökte Palagruza under sin resa med tio galärer. Han blev så förtjust av den vackra ön och arkipelagen att han stannade upp och åt kvällsmat. Från den tiden heter platsen Papina njiva (Påvens åker).

KÄNDA PERSONER

Split har i århundraden gästats av kungar och härskare från hela världen. För sin otvunghet och öppenhet har staden besökts av världsberömda personer inom film, teater, musik och underhållning. Men Split själv har också världsberömda personer, mest inom sporten, och den mest kända personen är Wimbledon segraren **Goran Ivanisevic**. **Nikola Pilic**, landslagstränaren för Kroatiska tennisrepresentationen vann David Cup år 2005, i vilken också **Mario Anicic** från Split spelade.

66 personer från Split har medverkat i **de Olympiska spelen**. **Dino Rada och Toni Kukoc**, världsberömda basketbollspelare i NBA-ligan är från Split. Det är också Europas och kanske världens bästa handbollspelare **Ivano Balic**. Splits sportanda påvisar också medlemmarna i Kroatiens bobrepresentation, som trots att de är från en stad vid kusten utan snö, utgjorde stommen i laget som var med på Vinterolympiaden i Torino.

TRAFIKFÖRBINDELSER

Split är det största passagerarcentrumet på båda sidorna av Adriatiska havet och den tredje största hamnen vad gäller passagerar- och fordonstrafik på Medelhavet. Split har bra trafikförbindelser med hela världen genom havs-, luft- och landstrafik.

Båtförbindelser till öarna i Splitregionen och till Rijeka, Korcula och Dubrovnik finns varje dag. Båtlinjer till Ancona och Pescara i Italien finns under hela året och det tar 3,5 timmar att komma från Split till Italien med färja.

Split har den största internationella flygplatsen på Adriatiska havets kust och är direkt förbunden med många europeiska städer. Under sommaren landar flygplan från mer än 40 internationella flygbolag. Lågprisföretaget Germanwings förbinder Split med några tyska städer från år 2005 och från mars år 2006 flyger lågprisbolaget Wizz Air fyra gånger i veckan till London och Budapest.

Tågförbindelser finns varje dag till Zagreb och vidare till Europa. Via motorvägen är det bara 3,5 timmes körväg till Zagreb.

BLÅ FLAGGOR

BADSTRÄNDER

1. Badstranden "Våningar Medena", Seget
2. Badstranden "Bacvice", Split
3. Badstranden hotell "Le Meridien Lav", Podstrana
4. Badstranden "Amfore", Hvar
5. Badstranden "Punta", Omis
6. Badstranden "Stomarica", Brela

7. Badstranden "Punta Rata", Brela
8. Badstranden "Berulia", Brela
9. Badstranden "Nikolina", Baska Voda
10. Badstranden "Donja luka", Makarska
11. Badstranden "Slatina", Tucepi

MARINOR

1. ACI marina Split
2. ACI marina Milna
3. ACI marina Vrboska

AKTIV TURISM

Mellersta Dalmatien är en utmärkt plats för aktiv turism och det finns många möjligheter för sport. Bol på ön Brac är den internationellt **kända windsurfingdestinationen** och den bästa platsen för windsurfing på Adriatiska havet. Mellan ön Brac och Hvar blåser vinden *mistral* varje eftermiddag och den är utmärkt för windsurfing. På morgonen blåser en lätt vind som är bra för nybörjare och därför är Bol en utmärkt plats för dem som inte har erfarenhet.

Det finns möjligheter för **fallskärmsflygning** i Baska Voda och Brela samt **drakflygning** från Biokovo och Vidova Gora på ön Brac. Både i regionens kustland och på mellersta Dalmatiens öar finns **cykelbanor**. **Äventyrsturism** är något som det finns stora möjligheter för på detta område eftersom det finns berg i närheten. 30 km från havet finns dalar genom villka flodarna Cetina, Jadro och Zrnovica slingrar sig igenom. De lugnare delarna av dessa floder är en samlingsplats för alla canyoning-, rafting- och kanu-safariälskare samt för de som väljer freeclimbing på klipporna ovanför flodarna.

Detta område är också känt för sina kultiverade ryttarstigar. **Ridning** är möjligt i en rad klubbar i Sinj och dess omgivning. Detta passar både för nybörjare och erfarna ryttare, det finns privata ryttarskolor med fullblodshästar för barn och också agro-turism.

EN PERSONLIG SKATTKAMMARE AV MINNEN

Agavespetsen från Hvar

Benediktinerklostret i Hvar, som har funnits från år 1664, är känt över hela världen för agavespets. Det är en tradition som är mellan 100 till 120 år gammal och överförs från generation till generation. Spetsen görs bara i detta kloster. Förberedelsen är väldigt svår. Från det färska agavebladet gör man niter som sedan bearbetas på ett speciellt sätt för vidare bruk.

Den fina olivoljetvålen från Brac

Den fina olivoljetvålen från Brac tillverkas bara av junfrulig olivolja från Brac. Tvålens skum är gjord av särskilda växter. Eteriska oljor, som endast tillverkas genom en naturlig process, ger varje tvål en speciell läkande egenskap. Detta ger huden en mjukhet och efter duschen behöver man inte smörja in sig med extra hudlotion. Tvålarna är handgjorda och säregna, de kan också användas inom aromaterapin.

Den kvalitetsmässiga lavendeln från Hvar

Kroatien är bland de största lavendeltillverkarna. Lavendeln växer på bergskullar och stenslutningar på mellersta Dalmatiens ö Hvar, eftersom klimatet är idealistiskt och jorden gynnsam. Lavendeln tillverkas på ett ekologiskt sätt: den sås och skördas för hand. Genom destillation av lavendels blomma utvinns man en eterisk olja som används för varma bad, luktlampor, massageolja eller för ansikts- och kroppsvård. Den är sedan långt tillbaka i tiden uppskattad för sin berusande doft och sina läkande egenskaper. Den rekommenderas för stärkning av immunförsvaret, mot stress, huvudvärk, högt blodtryck, influensa, reumatism, vissa hudsjukdommar, brännskador, och insektsbett. Lavendeln blommar i slutet av juni och början av juli och det är en särskild upplevelse för besökarna att se lavendelfälten. De fascinerar med sin doft och intensiva blålila färg. Om man jämför med andra europeiska länder som tillverkar lavendel har lavendeln från Hvar den bästa kvaliteten. Små färgglada luktpåsar med torkade lavendelblommor kan köpas i souvenirbutiker och andra affärer, hotell, apotek och parfymier runt om i Kroatien. Den Kroatiska lavendeln förklarades för sex år sedan som en av de viktigaste ursprungliga souvenirerna i Kroatien.

LÄNK TIPS:

www.dalmatia.hr; www.visitsplit.com; www.otok-brac.info; www.tzhvar.hr;
www.alka.hr; www.biokovo.com

DALMATIEN - DUBROVNIK REGIONEN

Dubrovnik, centrum för Dubrovnikregionen längst ner i söder av Kroatiens kustland, kallas med all rätt för "Adriatiska havets pärla". Med sina harmoniska hundraåriga byggnader och murar som omringar staden ser den ut som en överklig sagostad. Den som inte besökt denna stad, denna himmel på jorden, har inte sett "den näst vackraste staden på jorden" - eftersom den vackraste alltid är varje människas hemstad.

Det är svårt att med några ord beskriva vad det är som gör Dubrovnikregionen intressant. Kanske dess historia och Dubrovniks flagga med ordet "Libertas" (frihet) eller

den nutida turistiska rivieran Här finns många pittoreska orter på öarna och vid kusten med en mängd bakomliggande legender och myter. I en fascinerande historisk tid lever den ännu idag med de vackra byggnaderna och praktfulla konstverken som berömda konstnärer, byggnadsmästare och skulptörer lämnat efter sig. Både i de minsta orterna som Ston, Peljesac, Korcula, Zupa dubrovacka, Konavala eller Trsteno och själva staden Dubrovnik. Det är som naturen och människan gick sida vid sida och uppfylldes ömsesidigt när de byggde villorna och sommarhusen. Resultatet av detta lyckliga samarbete är ett av de mest imponerande områdena vid Medelhavet (www.tzdubrovnik.hr).

NATURARVET

Det som gör naturen speciell här är främst söderns milda och varma Medelhavsklimat som gynnar tät vegetation. Här återfinns inte bara det för Medelhavet typiska klimatet utan också det subtropiska, bland vilka särskilt citroner, apelsiner, palmer och agaver märks. Kustområdet inom detta relativt begränsade avsnitt är mycket varierande: från den steniga och branta kusten med djupa vikar till sandstränder, bördiga fält och höga berg som dalar ända ner till själva havet. Under havsytan finns en underbar värld av de vackraste röda koraller.

Nationalparken Mljet i Kroatens yttersta söder kallas av många för den vackraste Adriaön. Den är verkligen unik då den har något man sällan skådar - mitt på ön finns en sjö, och i sjön ännu en ö och på denna ö ett slott; ett benediktinerkloster från 1100-talet. Bilden av detta fenomen är som hämtad ur en av de vackraste sagorna och en av dem berättar faktiskt att det var på Mljet nymfen Calypso höll Odysseus i fångenskap (www.pp-mljet.hr).

Elafiti är en grupp öar väster om Dubrovnik. Den största av dem är Sipan och i gruppen ingår även Lopud och Koločep. Med sina underbara landskap och sandstränder drar de till sig många turister, dagligen erbjuds båtförbindelse med Dubrovnik.

Trsteno är den äldsta ordnade renässansparken i Dalmatien (år 1502) och är idag det enda arboretumet på Kroatens hela kust. Här flödar det av exotisk växtlighet med bland annat eukalyptus, kamferträd och två gigantiska, över 400 år gamla plantaner som är unika exemplar av denna sort i Europa. Parken pryds av en barockfontän med Neptunus och nymffigurer.

Den mäktiga **floden Neretva**, som anländer från det angränsande Bosnien-Herzegovina, flyter in i havet i ett frodigt delta vid städerna Ploče, Opuzen och Metković. Den skapar där en utpräglad bördig jordbruksmark täckt med skogar av mandariner och fält av vattenmeloner. Detta medan själva floden tjänar som tillhåll för vida uppskattade ålar och cephaler som trivs i blandningen av söt- och saltvatten. Genom Neretvas sidokanaler tar man sig genom växtligheten med traditionella lokala små båtar som

kallas trupice och området frid bryts bara av fågelläten över våtmarken. Vid orterna Vid, Prud och Orepak finns ornitologiska reservat för fåglarnas övervintring medan den sydöstra delen av Neretvas delta fungerar som parningsplats för olika fisksorter.

Ett unikt område är också **Malostonskibukten** mellan halvön Paljesac och fastlandet, där havsvattnet har en hög biologisk produktivitet på grund av den naturliga tillförseln av näringssalter från fastlandet. Detta utnyttjar man bland annat för odling av de berömda Stonostronen, en läckerhet som serveras i intilliggande restauranger och också fraktas vidare till större städer.

DET KULTURHISTORISKA ARVET

Sin beteckning som Adrias pärla har **Dubrovnik** sitt rika kulturella och historiska arv att tacka för. Det var Bernard Shaw som skrev att "de som söker himlen på jorden måste komma till Dubrovnik".

Varje historisk berättelse och legend har lämnat sina spår och inskrifter i de steniga portalerna i stadskärnan och på huvudgatan Straduns tavlor. De finns i de kringliggande små grändarna, i skyddshelgonets St Vlahos kyrka, i minnesmärkena till Dubrovniks riddare, furstar och stormän och i tornen. Ett av dem är Lovrijenac, beläget på en 37 meter hög klippa, som ställde till mycket bekymmer för venezianerna då de försökte hota Dubrovnikrepublikens frihet.

Ett av de vackraste befästningssystemen vid Medelhavet

Den mest karakteristiska yttre symbolen för denna historiska stad under UNESCO's beskydd är dess intakta stadsmur. I en obruten följd av 1940 meter omringar den staden. Dubrovnikmuren är ett av de vackraste och starkaste befästningssystemen i Medelhavet. Det är fyllt av fort, bastioner, torn och separata borgar. Promenaden längs muren ger den rätta bilden av stadens stenbelagda skönhet. I staden dominerar den mest kända Dubrovnikgatan, Stradun, den kortaste vägen mellan stadens öst- och västportar. Det är Straduns rena stenytter som är skådeplatsen för de större evenemangen i staden, bland vilka den mest kända är Dubrovniks sommarspel. På Stradun möts man till vardags men det är också en samlingsplats för den spektakulära nyårsvakan.

På senare år har Dubrovniks övärld berikats med nybyggda repliker av gamla passagerar- och handelsbåtar i trä från den tid då Dubrovnikrepubliken var som starkast. I slutet av 1500-talet räknades Dubrovniks karaka till de största i världen. Nu tar den turister på utflykter till undanskymda vikar och små öar i Dubrovniks farvatten men också på "sjörövarstråt" i Adriatiska havet.

En utmärkt miljö för vila och njutning är **halvön Peljesac**, efter Istrien den största Kroatiska halvön, som en gång i tiden var en del av dåvarande Dubrovnikrepubliken.

Även idag finns den 5,5 kilometer långa muren vid Ston kvar. Den som förstärkt med fästningar försvarade vägen till Dubrovnik. Särskilt intressant är staden Orebic som under 1700-talet var en viktig ort för sjöfarten. På en del av familjehusens fasader kan man än idag se tecken på det välstånd och lyx som de världsomseglande sjömännen investerade i sina stenvillor och palats.

Korcula - Marco Polos hemstad

Redan då världsseglaren Marco Polo startade från sin hemstad **Korcula** (hans hem finns fortfarande i staden och kan besökas) från ön med samma namn, utvecklades den lilla riddarstaden Korcula. Den växte till en sorts skulptur i sten med regelbundna linjer och den har helt bevarats till dessa dagar. Det som gör den speciell är arkitekturen. Upphovsmännen ville nämligen att stadens gator skulle kunna bada i sol varje ögonblick under morgon- och eftermiddagstimmarna, men skuggas under den värsta middagshettan. Därför placerades stadens gator i ett "fiskbensmönster". Till den berömda sjöfararen Marco Polos ära anordnar Korcula flera tillställningar: i maj "återkommer" Marco Polo till staden och i juli hålls en årlig internationell sång- och vinfestival som bär hans namn (www.visitkorcula.com).

Från moreska till maratonsegling på Neretva till Naron

I Korcula hålls Festivalen för riddarspelen, där man i dräkter från 1500-talet utför de traditionella svärddanserna **moreska, kumpanije och mostre**. Den vite och den svarte kungen kämpar om prinsessan som den svarte kungen rövat bort. Kampen ackompanjeras av en blåsorkester.

I orten Vid, endast 3 km från Metkovic, finns antika rester av staden Naron - en romersk koloni och en rik handelsplats. Den utgör den mest värdefulla antika fyndigheten i den kroatiska södern. Det är ett av de viktigaste arkeologiska fynden utanför Rom med över 30 romerska minnesmärken och monument.

I närheten av denna historiska plats pågår i början av augusti varje år ett båtmaraton, i vilken traktens traditionella båtar tävlar på Neretvafloden på en bana av 22,5 kilometer.

Kultur- och underhållningsprogram

Många kultur- och underhållningsmanifestationer finns i varje turistort. De bevarar traditionen av riddarspel, processioner, folklore, umgänge med sång och dans och har uppkommit på grund av områdets rika och stormiga historia.

Dubrovniks sommarspel är årets viktigaste kulturhändelse, inte bara i Dubrovnik utan i hela Kroatien. Den långa traditionen, de unika stenkulisserna i Dubrovniks gamla stad, de många premiärföreställningarna och förpremiärföreställningarna, berömda namn inom musikteater och regi från hela världen gör denna kulturfestival till unik i Kroatien och världen (www.dubrovnik-festival.hr).

I **Metkovic** äger det varje år rum en uppvisning av folklore.

AKTIV TURISM

Kustlandet i Dubrovnikregionen har utmärkta möjligheter för en aktiv semester. Varje år äger tävlingen "Cro challenge" rum i Dubrovnik och Konavle samt på öarna Lokrum och Kolocep.

På ön Sipan äger en cykeltävling på berg- och fältbanor, MTB Challenge, rum. Annars finns det cykelbanor på hela kustlandet samt på öarna Korcula, Mlijet och Lastovo. Märkta promenadstigar finns i Konavle, Korcula och Orebic. Viganj på ön Peljesac är förutom Bol på ön Brac en sommardestination dit windsurfare gärna kommer eftersom det varje dag blåser mistral och sunnanvind. Vågorna inte är höga och därför är detta en plats bra för nybörjare.

Seakayaking är något som finns nedanför Dubrovniks stadsmurar och detta ger en utomordentlig möjlighet till beskådning av staden från havet och vidare mot Elafit öarna. Dubrovniks gröna inland, i konavalbergen nära staden, ger möjligheter för jeep-safariutflykter.

GASTRONOMI

De vackraste villorna och sommarhusen i Dubrovnikregionen hade de bästa kockarna i sina kök. De lagade exklusiva rätter under århundraden, som på så sätt kom att behaga de förmögna familjerna och deras gäster från hela världen. I Malostonskibukten odlas ostron nästan framför varje hus vid stranden. Ostronen är bäst när de serveras färska med bara en citronskiva.

Halvön Peljesac är vinet Dingacs kungarike, det mest uppskattade Kroatiska vinet. Vinvägarna på halvön Peljesac och Korcula är uppskattade för deras kvalitetsviner som också kan smakprovas.

Förutom havsspecialiteterna är ål från Neretva och grodor från Neretvas dalar särskilda läckerheter. Kända är också de söta läckerheterna från Dubrovnik-, Neretva- och Korcularegionen; arancini (kanderade skal av citron, grapefrukt och apelsin), kontonjata (en kaka med kvitten), rozata och andra.

I Neretvadalen organiseras varje år mandarinplockning där också turister kan medverka.

FLEST HOTELL MED FEM STJÄRNOR

I hela Kroatien är det Dubrovnikregionen som har flest hotell med fyra och fem stjärnor, de flesta finns i själva staden Dubrovnik och i Cavtat. Dubrovnik är ett av de största kongresscentren vid Adriatiska kusten med nio kongresshotell och 20 kongressalar med

3 000 sittplatser. I de andra hotellen finns ytterligare 1 200 kongressplatser. Gästerna kan välja mellan sammanlagt 87 hotell, 73 campingplatser, tiotusentals bäddar i privatlogi och våningar samt villor vid havet och i inlandet.

BERÖMDA GÄSTER

Många berömda personer inom näringslivet, politiken, sporten eller kulturen har under senare år haft sin semester i Dubrovnik. Förra året var **John Malkovich, Masimo D Alema, Tara Reid, Misha Maisky, Roman Abramovic, Julian Rachlin, kung Abdulah II av Jordanien, Slavica** och **Bernie Ecclestone** och **Goran Ivanisevic** där på semester.

VÅRT VAL - UTSTÄLLNINGAR, KONSERTER, FESTIVALER

Av de olika händelserna i Dubrovnik-Neretvanskaregionen urskiljer vi Dubrovniks sommarspel, Festivalen för riddarspelen på Korcula under juli och augusti, samt Julian Rachlin & Friends konserten i Dubrovnik, Kultursommaren i Orebic och sommar i Cavtat under september månad.

TRAFIKFÖRBINDELSER

Till Dubrovnik kan man komma med flyg, staden har en internationell flygplats i Cilipi. Ett 40-tal flygföretag från hela världen flyger till de större europeiska städerna. Med båt kan man åka till den Italienska staden Bari som är direkt förbunden med Dubrovnik samt från Ancona till Korcula. Alla öarna i Dubrovniks skärgård är förbundna med staden genom lokala båtlinjer.

Till Korcula kan man komma med färja från Split via Vela Luka och från Dubrovnik, Orebic samt Drvenik nära Makarska, medan färjan till Lastovo går från Split.

LEGENDEN OM DUBROVNIKS UPPKOMST

Många legender från svunna tider berättar om Dubrovniks uppkomst. Den historiskt mest grundläggande legenden är den som förbinder uppkomsten av staden med förstörelsen och undergången av den romerska staden Epidaura. Staden gick under på 600-talet på platsen där dagens Cavtat ligger. Epidaur hade en väldigt gammal utvecklad bebyggelse och var under romartiden också en viktig handelsplats och sjöfartscenter. År 614 förstördes Epidaur av Avarerna och Slavenerna och invånarna som överlevt flydde till den närliggande skogen och till den lilla ön Laus. Ön var avskild från fastlandet med en smal kanal och var skyddad både från havet och från fastlandet. På fastlandet mittemot Ragusa började utvecklingen av en bebyggelse med kroatiska

invånare som fick namnet Dubrovnik efter en skog med Medelhavsek (dubrava) i närheten. Under årens gång blev banden mellan de två grannbebyggelserna fastare och den romerska och kroatiska befolkningen blandades. Kanalen mellan ön och fastlandet blev med tiden allt grundare och i slutet av 1000-talet fylldes den igen.

På platsen där ön förenades med fastlandet finns idag stadens bredaste och mest berömda gata, Stradun. Slutligen, på 1100-talet, förenades de båda bebyggelserna och man byggde ett förenat befästningssystem. På 1200-talet omringades också norra delen av stadens förort. Under den tiden gjordes också regleringen av Dubrovniks gator.

BLÅ FLAGGOR

1. Hotell Osmines badstrand, Slano
2. Hotell Dubrovnik Presidents badstrand, Dubrovnik
3. Hotell Importane Resorts badstrand, Dubrovnik
4. Hotell Croatias badstrand, Cavtat
5. ACY Marina Dubrovnik

EN PERSONLIG SKATTKAMMARE AV MINNEN

Konavoskibroderiet är det grundläggande dekorativa textilelementet i den kvinnliga folkdräkten från Konavle. Den är gjord enligt en teknik där man räknar underlagets tråd, det strikta symetriska mönstret följer tygunderlaget och blir ett geometriskt ornament i vilket de många dekorativa motiven upprepar sig. Den ursprungliga folkdräkten var gjord av hemgjord silkestråd, färgad med naturfärger, där röda, svarta, mörkgröna motiv var betonade, avskilda med vita övergångar och dekorerade med guldgula knippen. Motiven är beroende av materialet som används och möjligheterna för dess applicering. Därför används det ursprungliga konavoskibroderiet ofta till borddukar, gardiner, kläder, husprynader och underlägg. Konavskibroderiet är känd för den intensiva färgtonen och den finkänsliga silketrådens effekt men också för det perfekta utförandet som inte tål några fel. Till denna dag vårdar man det kulturella och konstnärliga arvet av regionen i vilken broderiet uppkommit (www.tzcavtat-konavle.hr).

LÄNKTIPS

www.dubrovnik.hr; www.tzdubrovnik.hr; www.visitdubrovnik.hr; www.np-mljet.hr;
www.visitkorcula.com; www.dubrovnik-festival.hr; www.tzcavtat-konavle.hr